

Toót-Holló Tamás

Üsse kő

Jelenések hét rendbéli úton, három felvonásban

Szereplők:

Göncös – garabonciás diák
Gubancos – garabonciás diák
Kece – bolygó lidérc
Pőre – bolygó lidérc
Pilla – erdei álomtündér
Arany Kakastaréj – a Szétszakított
Minden udvarba benyerítő paripa – a
Dobbal Dobrokoló
Kólánya Tündér – Gubancos és Pilla
lánya
Kófia Óriás – Gubancos és Pilla fia
Földneheze – az égi barlang kincsőre
Ósz Öreg – a Felső Világ ura
Hétrőfös – az Alsó Világ királya
Ég-Föld szelleme – a földi fellegajtók ura
Árkok Sárkánya, Kígyókirály
Aranylány, Gyémántpatak Tündére –
tündérlányok
Virág, Alma, Gyöngyharmat – táltos-
lányok
Tündér Ilona tündéri muzsikusainak
bandériuma
Kőműves Kelemen, Harangöntő
Kőműves Kelemenné, Kőműves Kele-
men fia
tizenegy kőműves – a Világ Oszlopai
Hétszűnyű, Kapanyányi – sárkányok
erdejét járó törpék
Zengő Ágak Sárkányai
Ég Kövei – planétaistenek
nászcsillagok, hadvezető csillagok
Csillagszemű Arcok – a Beavatottak
Árkok Barázdálta Arcok – a Kipróbáltak
Gördülő kövek, omló kövek
Ébredő kövek, álomlátó kövek
Kövön maradó kövek, ragyogó gyé-
mántok

Táltosok, kőtündérek, kőbálványok,
bálványkövek, sárkányok, arany-
borjú, aranytehén, aranybika

Játszódik: legelőbb a Felső Világban,
a Tetejetlen Fa hetedik ágának maga-
sában, a garabonciások égi barlangjá-
ban. Aztán a Középső Világban, ott is
éppen az Árkok Földjén – ahol Csörsz
árka hasít mélységes barázdákat a
föld minden hajlatába.

A történet ideje és tere: a va-
rázsmesék általános – konkrét termeg-
határozás nélküli és konkrét időmeg-
határozás nélküli – ideje. A jelenések
közben a színpadon megszólaló szöve-
gek néha idézeteket fogadnak be. Ahol
nagyobb szövegegység formájában je-
lenik meg a szellemidézés, ott a szín-
padi utasításokba rejtve is feltűnik az
adott szöveg forrásának megjelölése.

I. felvonás

1. jelenet

(Szólva szólván)

(Gubancos valószerűtlenül hosszú
szárnyú fekete köpenyben áll a bal
oldali oszlopon. Fejpántos mikrofon-
ba beszél. A hangját vokóder torzítja
olyan komoran zúgó-susogó tónus-
ba, mintha csak minden szavával
szél fújna, szél morajlana, sötét felhő
gomolyogna, s abból máris vihar ke-
rekedne. A szavait a tündéri muzsiku-
sok kísérik.)

GUBANCOS (a színpad előterében fel-alá járkálva szólal meg) Volt egyszer, hogy volt hol. Volt egyszer, hogy nem volt hol. S amikor már úgy volt, hogy hol volt, hol nem volt, egy ideig éppen így volt jó, ami jó volt, s ahogy jó volt, időtlen időknek szélében-hosszában volt jó úgy, ahogy jó volt. Aztán meg amit felraktak estig, leomlott reggelre. Amit felraktak délig, leomlott estére. Nem az a Nap, nem az a Hold süttött az égen. Nem telt ki a Földön az Ég kerengő köveinek akarata, s nem úgy volt lenn, ahogy fenn, holott bizony ugyanúgy kell lenni mindennek lenn, ahogyan fenn is vannak, ha az ágról éppen ugyan akár garabonciások szakadnak.

(A színpadon álló tündéri muzsikuskok Gubancos szavait kísérvé még javában hangolják is a hangszereiket – a kíséret közben amolyan klasszikus színpadi beállítás, a rockkoncertek elejéről ismerős soundcheck zajlik a közönség szeme láttára. Valójában a hangolás érdemi munkája az előadás előtt már lezajlott, így most a zenészeknek csak imitálniuk kell a beállást. A beállítás legfőbb színpadi értelme a darab szempontjából az imitált mikrofonpróba, amelynek során a zenészek rövid, tagolatlan torokhangokon, apró, elfojtott üvöltésszólásokkal – a magyar folklórban hejgetésként és hajgatásként egyaránt számon tartott vokalizációval – tesztelik a mikrofonokon továbbított hangok minőségét, hogy ezzel aztán, kimondatlanul is, a hejgetés és hajgatás rituáléja találkozzon a színpadi soundcheck rituáléjával. Ez a rituálé már Gubancos nyitó monológjának szünetei alatt is zajlik, így Gubancos monológjának végén a hejgetés és

hajgatás szinte azonnal átmehet a kórus megszólalásába.)

TÜNDÉRI MUZSIKUSOK (kórusban)
Ereje kerülvén. Ereje fogyván. Ereje terülvén.

GUBANCOS Hogy szót emeljek érted. Hogy becsületedre legyen mondva. Hogy hűségemnek legyen mondva. Hogy erőt erősítve legyen mondva.

TÜNDÉRI MUZSIKUSOK (kórusban)
Hét világ ellen bújván.

GUBANCOS Hogy szakasztott úgy legyen mondva, ahogy szakadatlanul is egyre csak szólna, ha éppen csak téged szólítva szólna.

TÜNDÉRI MUZSIKUSOK (kórusban)
Szakasztott úgy, ahogy szakadatlan.

GUBANCOS Hogyha szól, hát úgy szóljon, mintha bizony már sok száz év óta szólna. Mintha szájáról szájra is csak régóta járna. S ahogy a tűz mellett a szóbeszéd-del csak eljárna, valamit azzal is csak folyton magán formálna.

2. jelenet

(Ahol a madár se jár)

(A nyitó jelenet téren és időn kívüli ritusából megérkezünk a Tetejetlen Fa hetedik ágának világába. A színpad fölötti videotáblákon az ókori világban ismert hét bolygó rendszerének korabeli ábrázolásai tűnnek fel és váltakoznak egymással. A garabonciások égi barlangjának stilizált terében vagyunk, ahol a kincssörző lidércek és az Ég Köveinek kerengésébe szédülő tudós diákok érezhetik magukat mindenhez közel és mindentől távol. A színpadon a bal oldali oszlopon Gubancos, a jobb oldalin Földneheze áll. Földneheze az égi barlangokban kin-

cseket fejtő törpenépségtől érkezett, de már ő is az Ég Köveinek – az ősi planétaisteneknek – a követe. Földneheze fekete nadrágban, fekete csizmában és fehér ingben van.)

FÖLDNEHEZE (kérdéseket tesz fel, de a hangszíne nem kíváncsiságos – az egyes kérdések között nagy szüneteket tart, mintha a maga elé szórt szavak még nem beszélgetést kezdeményeznének, hanem egy rituálé bevezető sorai lennének) Messzi-e még a messi? Közel-e még a közeli? Szédül-e még, aki szédíti?

GUBANCOS (most még ő is csak úgy beszél, mintha egy szavakkal lefolytatott rituáléba kapcsolódna be) Kötve hiszem. Hiszen bár hiszem a kötést, ami egyre csak ideköt. Hiszen Ég Kövei közt szédül az égi gyémánt, de én is csak vele szédülök. Itt van bennem a zuhanás. Itt van bennem a szétszakadás. Itt van bennem a megmáradás. Itt van bennem a szédület. Itt van bennem az átváltozás. Itt van bennem a rejtőzködés. Rejtem is, amíg csak rejthetem. Magam vagyok a rejtek, amely elrejt engem.

FÖLDNEHEZE Göncös-e még, ami gubancos? Vihart arat-e a garaboncos? Holló szárnyán borzolatollat, ha loboncos?

GUBANCOS Ha a holló éjfékete szárnyát emlegeted, az égi barlang mélyét tán csak nemhiába kerügeted. Valamit keresned kell itt, ahol a madár se jár, s csak a szédülő gyémánt fénye szítal.

FÖLDNEHEZE (a beszédében lassan megrövidülnek a nagy szünetek, a mondatai természetesebben kezdenek gördülni) Mit keresek, mit nem, azt én még nem tudom, de valamiért feléd kopogtattak

utat a szellemek az úton. Ezért aztán te vagy az, akinek elmondom, hogy én csak azt tudom, amit neked is tudnod kell lassan. Hogy omolva omlik minden fal a földön, ha még egyáltalán áll, ahol talán már a madár sem jár.

GUBANCOS (most már ő is valódi érdeklődéssel, szenvedéllyel kérdez) Amit felraknak délig, leomlik estére? Amit felraknak reggelre, leomlik délre?

FÖLDNEHEZE Bizony így esik most, ami a földön egyre csak megesik. Akár esik, akár fúj. Akár tetszik, akár nem. Akár hiszed, akár féled. S ha búját vallod, még hamar megkeserülheted.

3. jelenet

(A gyémánt útja)

(Gubancos és Földneheze leugranak az oszlopokról, s a színpad előterébe jönnek. Leülnek, s most már úgy beszélgetnek, mintha a fa hűvösében meghúzódó pásztorok lennének.)

GUBANCOS Volt már ez így, s lesz is ez még így. Igaz, ezer évekbe telik, mire a rend újra meg újra felbomlik. Hiszen bár tudod te is, mi a módja a változásnak, s hogy mi a módja az építésnek.

FÖLDNEHEZE Itt kell hagynod a mámort, mágiát és magasságot. Ágról kell szakadnod, hogy soha ne láss az Ég Barlangjában többé szédülve szédítő gyémántot.

GUBANCOS Mi várna rám a földön?

FÖLDNEHEZE Tisztelet, tartás és teremtés. A gördülő kövekben felébredő zendülés.

GUBANCOS Van miről gondolkodom?

FÖLDNEHEZE Nincs. Ez már régen eldöntött. Amikor olyan kicsi vol-

tál, mint egy szem köles, az Ég Köveinek már akkor is az volt az akarata, hogy egyszer menned kell. Menned kell fekete várnak is csak a tornyára. A szegény köveknek is csak a szabadulására. Az égbe magasodó falak oltalmára.

GUBANCOS Ehetek-e, ihatok-e, egy zsák diót megtörhetek-e, megehetek-e?

FÖLDNEHEZE Ezt is megteheted, azt is megteheted, mert amíg a zuhanás próbájára várakozol, a gyémánt útját ugyan el nem tévesztheted.

GUBANCOS És meddig várakozhatok?

FÖLDNEHEZE *(amit mond, azzal Lao-ce sorait, a Tao Te King 20. versét idézi meg)* Szabadon sodródhatsz, nincs megállásod. Örvénybe szédülhetsz, tenger a forrásod.

GUBANCOS Miért kéne a gyémánt útját figyelnem? Így is minden szédülve szédítő gyémánt itt sűrűforog már körülöttem.

FÖLDNEHEZE Amire most vársz, az már nem az Ég Barlangjának gyémántja, hanem az Árkok Földjén rád váró tündér gyémántpalotája, s annak is a hetvenhét szobája. Az lesz már a te utad, ha véget ér a zuhanásod. Volt is ez így – hogy emlékezz.

GUBANCOS Van is ez így – hogy részt vegyél.

FÖLDNEHEZE Lesz is ez így – hogy jelen legyél.

GUBANCOS Adtál, adol is.

FÖLDNEHEZE Volt is, van is, lesz is.

4. jelenet

(Túltonnan is túl)

(Gubancos feláll, Földneheze ülve marad. A garabonciás az égi kincsőr körül járkalva beszél.)

GUBANCOS Meddig kell várnom, meddig nem, azt még nem tudom, de azt máris tudom, hogy ha én az Ég Köveinek követe leszek, esendőségemben is csak megesezt leszek.

FÖLDNEHEZE Mindig az Ég Köveinek követei azok, akik a zuhanást rejtve magukból valami tudást neked is csak ejtenek. S ha neked ejtik, mindenkinek ejtik.

GUBANCOS *(helyeslően válaszol – de ez a helyeslés valójában inkább a hozzá szólva elmondott szavakat megszentelő regöles)* De még azon is túl – a megmaradás dicsőségére. De még túlságos-túlig is csak túl – a szegény kövek szabadulására. De még túltonnan is túl – a falakban megálló kövek égbe emelésére.

FÖLDNEHEZE Amikor idejöttem hozzád, már tudtam, hogy az Ég Köveinek most már hamar követeket kell állítani. S ha követjárás készül, bizony akad nálam varázsos portéka éppen elég, hogy odaadjam azoknak, akik a tetejettlen fa ágáról hamarost leszakadnak.

GUBANCOS Varázsos portékával itt még hiába kereskedsz. Akik az égi kincsesárak gyémántjait őrzik, itt még minden varázssal ízig-vérig eltelnek.

FÖLDNEHEZE *(amit mond, abból a Tao Te King 3. verse tárul elő)* De nem ám én cselekszem, hanem inkább mérhetetlen táncával cselekszik a Semmi. S én hagyom cselekedni, mintha éppenséggel volna.

GUBANCOS Így aztán soha nem is jut egyeduralomra.

FÖLDNEHEZE Így ne törj aztán te is hatalomra.

GUBANCOS Török vagy nem török, azon ne most töprengjünk. De ha te a moccanás moccanatlanságát emlegeted, akkor már a tündérek táncát idézed. Azt azonban pedig már hadd ne hagyjam, hogy te idézd azt, amit én nálad hétszerte jobban is megidézhetek. Hiszen bár ne te idézd azt, amire én egy egész vihart viharzó életet minde-nestül felteszek.

FÖLDNEHEZE Idézd bár akkor te, aki téged megigéz.

(Az égi barlang határai kitágulnak, a Tetejetlen Fa ágain vagyunk, ahol születendő lelkek lelkesülnek, s a valaha már megtörtént, de még egyre csak eljövendő történetek is csak szüntelenül történnek. A Tetejetlen Fa egyik ága az a színpad bal oldalán álló oszlop – arra áll fel most Gubancos. A tetejetlen fa másik ága a színpad jobb oldalán álló oszlop – arra áll fel most Pilla.)

GUBANCOS Ég köveinek követségében járok, de téged, tündér, máris megköszönlek. Akár hiszed, akár nem. Akár ismersz, akár nem. Akár féled a sorsodat, akár nem.

PILLA Mit köszönsz te nekem?

GUBANCOS Azt még nem tudom, de azt tudom, hogy neked máris köszönettel tartozom.

PILLA Én is tudom, hogy volna már és lesz is még neked mit megköszönöm. De nem tudom, mi dolgunk lehetne még egymással.

GUBANCOS *(amit most elmond, s vele együtt elmondanak, az Indulj el egy úton című magyar népdal szövegéből áramlik át hozzá)* Indulj el egy úton.

PILLA Én is egy másikon.

GUBANCOS Hol egymást találjuk.

PILLA Egymáshoz se szóljunk.

GUBANCOS Aki minket meglát, mit fog az mondani?

PILLA Azt fogja gondolni, idegenek vagyunk.

GUBANCOS Idegenek vagyunk, szeretetet tartunk.

PILLA Ott, hol összegyűlünk, titkon szeretkezünk.

GUBANCOS Te túl, tündér, túlannon is túl. Túl a világ erdein. Én meg jóval innen, de innen ám a bánatnak mezein.

PILLA Mit tudok rólad, mit nem, az legyen az én titkom, de annyi szent, hogy hét nap és hét éjjel zuhantál a föld köveihez, s amíg csak zuhantál, egyre csak a föld összeomló kövei közt szájról szájra szálló mesék közé hallgatóztál.

GUBANCOS Amit lehetett, azokból már mindent szépen kiolvastam. Talán bizony még rólad is kiokosodtam.

PILLA Aztán mit tudhatnál te énrólam?

GUBANCOS Azt is talán, amit még te sem tudhatsz. Hogy a táncoddal a felhők örömeire miért éppen moccanatlanul moccanhatsz.

PILLA Vajon miért hát?

GUBANCOS Akár hiszed, akár nem, te is csak a kövek műve vagy, s te magad is köveket műveltél. Ott él benned is a vágy, amely egykor a tizenkét kőművest hajtotta. Hajtanád magad te is az ég magasába törni. Hajtanád magad te is a felhők táncával ringatózni, s hozzá még a tündérek muzsikaszavában fürödni.

PILLA Ez még akár igaz is lehet. Mert tényleg ott van bennem a kövek tudása, bár magam sem tudom, honnan.

GUBANCOS Valaha te is a Tetejetlen Ágról szakadtál erre a világra, ezért is van az, hogy rögtön egy követ fújunk, ha elindulunk egy úton a világ erdeinek járására.

(Leszállnak az oszlopkról, Pilla ki-megy.)

5. jelenet

(A kövek gördülésének nászában)

GUBANCOS Ha a szellemek kopogása vezetett el hozzám idáig, megvan annak is a nyitja. Van egy társam, ő nem a gyémántok szédülő fényeit szédíti, hanem az ékkövekbe kócolódó kopogó szellemek szépen szóló koccanásait terelgeti. Ő volt a te pásztorod, hogy akárki láthassa.

FÖLDNEHEZE Hogy ki vezetett engem, s ki nem, arra válaszul a csillagok közt is lehetne még egy szédítő kerengésem. De akárhogy is volt, ami volt, jó, hogy épp mondd a társad. Volna-e szavad arra, hogyan is van ám neked ez a társad?

(Feláll Gubancos a bal oldali oszlopra, s feláll Göncös a jobb oldali oszlopra. Gubancos is, Göncös is leveszi az övéről a bábót. Ahogy a kezükre húzzák, beszéd közben úgy tesznek, mintha a báb szólalna meg helyettük.)

GUBANCOS Éppen csak úgy, ahogy mámorral magas itt még minden mágiával magvas tudásom. Felhővé gomolyogtam, de a tetejébe még forgószéllé is kerekedtem. Holott forgószél képében is csak magamat kergettem, miként a burrok is csak meghasad, ahogy korty kortyot követ, amikor elnyel a világot, s te is elnyeled a világot. Az

a gomolygó felhő vagyok én. Az a forgószél Göncös.

GÖNCÖS Kövek koccanásába kócolódtunk, s ezzel minden más szó helyett máris mindent elmondtunk, szavak nélkül is a körforgás közepéből válaszolgatva. *(Az a pár mondat, amit most mond, Csuang-ce művének szövegéből – A Virágzó Délvidék Igaz Könyve, II/3. – bontakozik ki a színpadon.)* Soha nem feledve, hogy a másik önmagunkból lép elő, s mi magunk éppen a másik nyomán vagyunk. A másik önmagamból előlépve vagyok hát én éppen önmagam. Aki pedig a másik nyomtalan nyomán van, az volna Gubancos, hogy magamagának ő is csak úgy legyen, hogy belőle a másik kedvében járva is minden hiánytalanul meglegyen.

GUBANCOS Hát így adja ki magát, ha ő Göncös, s ha én Gubancos vagyok. Úgy vagyok hát egyetlen, hogy bizony nem vagyok egyedül.

GÖNCÖS Úgy van társam, hogy én vagyok a társam. Magam vagyok a társam, de a társammal együtt vagyok jó társaságban.

GUBANCOS A magány valamelyik soros orgiájában. A kövek gördülésének örök nászában.

(Göncös lelép az oszlopról, s az omló kövek görgetege mögött eltűnik. Ahogy átmegegy az omló köveken, a kövek továbbgördülnek, megbolydulnak. A kövek gördülését a színpadi hangszórókból mindig mennydörgésszerű robajlás kíséri. Gubancos visszaakasztja az övére a bábót.)

FÖLDNEHEZE Hová tűnt ő most?

GUBANCOS Oda, ahol a kövek koccanása is csak javában összekócolódik.

FÖLDNEHEZE De ha ő ott a kopogó szellemek szépen szóló koccaná-

sait terelgeti, akkor bizony Pásztor volna ő, akár hiszi, akár nem. S ha ő Pásztor, te is Pásztor vagy, akár hiszed, akár teszed. Akár csak véled, akár már terelgeted.

GUBANCOS Pásztor vagyok, de csinoságomban is ott lesz a romlás. De romlásomban is ott lesz a csinoság. Hogy hidd is, ne csak lásd. Hogy tedd is, ne csak várd.

FÖLDNEHEZE *(a beszéde inkantációba megy át)* Teszem is, nem csak várom. Ha teszel rá, csak tegyél rá. Ha fogva tart, csak fogjál rá. Ha elenged, hát engedd el. Ha elengedtek, ne hagyj el.

6. jelenet

(Tündéré a gyémántpalota)

GUBANCOS Elengedném én bár a Tetejetlen Fa ágát is. Hogy lennék ágrólszakadt szerzet, hogy a hosszú út porából is csak köpönyeget vegyek. Elengedném én, ami fogva tart, legyen bár gyémánt fényével ékes. De megmondanád-e, hogy azé a tündéré volna-e a gyémántpalota, akinek köszönettel tartozom?

FÖLDNEHEZE Azé. De hogy mivel tartozol neki, s mivel nem, azt hagyd most inkább el. Tanítsd meg neki inkább a zuhanást, s azzal a tanítással máris zuhanvást érkezhetsz oda, ahol az Árkok Földje vár téged egyre csak té és tova.

GUBANCOS Ahogy tanítok, azzal máris zuhanok?

FÖLDNEHEZE Igen. S ahogy téged tanítanak, azzal máris megszagattatnak. Hogy zuhanás közben is bízvást csak jó társaságban lehess. Hogy legyen veled mindig egy belőled kiszakadt jótét lélek társnak.

7. jelenet

(Dolgom van veled)

(Gubancos utazó lélekkel lép be a tündérek gyémántpalotájába, miközben a teste még a Tetejetlen Fa hetedik ágának magasában szédül a gyémántok között. A jelenetben végig vokóderrel eltorzított hangon beszélnek a szereplők – s amíg beszélnek, az övükön függő bábokat leveszik, hogy az a látszat keletkezzen, néha már azok beszélnek helyettük. A jelenet végén a bábok visszakerülnek a szereplők övére.)

PILLA *(úgy beszél, hogy fehér kövek és zöld mohák között csörgedező erdei patak csobog a hangjában)* Adtál, adol is.

GUBANCOS *(úgy beszél, hogy a hanyatlás pompázatos színeibe boruló, szél borzolta őszi erdő levelei susognak a hangjában)* Volt is, van is, lesz is.

PILLA Mit tesz ez?

GUBANCOS Ez csak azt teszi, hogy a hetedik ég magasában, az égi barlangban szédülök most is. Most is csak a gyémántok szédületétől elkápráztatva. Holott most gyémánt a palota körülöttem, ahogy az Árkok Földjén is csak hetvenhét szobán át utazik a lelkem.

PILLA Látom én is, hogy a másik is egyre csak önmagadból lép elő.

GUBANCOS Akkor látod azt is, hogy egy Földneheze jön ám a hetedik ég magasában javában hozzám, hogy szólítson ugyan bizony már zuhanni. Ezért van az, hogy bizony elindulok egy úton.

PILLA Én is elindulok egy másikon.

GUBANCOS Dolgom van veled azon az úton.

PILLA Nekem is dolgom van veled azon az úton.

GUBANCOS Omlanak a kövek?

PILLA Gomolyognak a felhők.

GUBANCOS Itt vagyok nálad. Máris áldozatot hozok érted. De nem tudom, mit ajánlok fel áldozatképpen.

PILLA Én is áldozatot hozok érted. De nem tudom, mit áldozok fel éppen.

GUBANCOS Mire menjünk egymással, ha nálad hetvenhét szoba kínálja magát arra, hogy a titkok után lehessen járni?

PILLA Ha ennyi a zug, éppen ugyanennyi helyen bújhatunk, ha már éppen a halál ellen bujdosunk. Hogy múltán-múlva is titkon öszegyűljünk.

GUBANCOS Zuhanás az ára annak, hogy itt legyek. S hozzá még a zuhanás sötét mámorát is meg kell tanítanom neked.

PILLA Én is veled vagyok.

(Gubancos leugrok az oszlopról, majd embrionális pózba kucorogva lassan lefekszik a színpadra. Félholdat formáz a teste – s teste félkörének háta mögött van a kövek omlása. Balra esik a lába, jobbra a feje. Ahogy a félkör kinyílik, a Holdban ott áll Pilla. A nézőtér felé beszél.)

GUBANCOS Hol vagyok?

PILLA Most tanítod nekem a zuhanást. A szomorúságtól letaglózva fekszel a gyémántpalota padlóján. Összekucorogva, mint egy kisgyerek. Összegubózva, összetörve és összeomolva.

GUBANCOS Mint a kövek?

PILLA Mint a kövek.

GUBANCOS És te mit csinálsz?

PILLA Melléd heveredek. Köréd gomolygok.

(A tündér is leugrik az oszlopról, s beleheveredik a garabonciás embriója formázta félholdba – de pont ellentétesen azzal, ahogyan a diák fekszik. Balra esik a feje, jobbra a lába.)

GUBANCOS Mint a felhők?

PILLA Mint a felhők.

GUBANCOS Olyan, mintha tojás héjában ringatóznék, amint a világ keletkezésében is csak a szüntelen keletkezés örömeire lelhetnék. *(Amit mond, azzal a Búró János történetét magába fogadó, a tüzes tenger hetvenedik szigetén burjánzó, a népmese hagyományában virágzó kertet szólítja magához.)* Olyan, mintha lenne ebben a tojáshéjban egy irtózatosan kicsi kert, abban meg egy irtózatosan nagy kert. Olyan az a kert, mintha rabul ejtene a szépsége. Olyan az a kert, mintha mindenütt bizonyosság lenne benne a tündér szerelme.

PILLA De ha termőre fordul a világ, a tojás héja mindig összetörik. *(Amit most mond, a Kalevalából, a világ születéséről szóló első rúnóból születik meg a színpadon.)* A héj alsó feléből anyaföld lesz. A héj felső feléből magas mennybolt lesz. A tojás tarka foltjaiból az égen csupa csillag lesz. A tojás fekete foltjaiból a levegőben felleg lesz.

GUBANCOS De azzal a szüntelen keletkezéssel már a garabonciásban is sötét felhő kerekedik.

PILLA De abban a felhőben is ott tolláskodik egy sárga lábú fekete holló. Hadd üzenjek hát véle.

GUBANCOS Mit üzennél véle?

PILLA Hogy meg kell esned az esendőség tiszteletére. De ha esendővé csakis a zuhanással leszel, taníts meg közben engem is zuhanni.

GUBANCOS Taníts meg engem is darabokra szaggattatni.

PILLA Nem félsz? Mindent elveszíthetsz.

GUBANCOS Nem félek. Hiszen mindent elveszitek. Nem kápráztat

már el sokáig az égi gyémántok szédítő ragyogása.

PILLA Engem sem vigasztal már sokáig a gyémántpalota hetvenhét szobája.

GUBANCOS Egymásra volnánk hát utalva?

PILLA Egymásra. Holott ugyan a kövek omlására.

GUBANCOS S hozzá még a kövek szabadulására.

PILLA Lesz még nekünk is szabadulásunk?

GUBANCOS Ahhoz előbb még ki is teljesedhetne bennünk a saját átkaink között fogant saját fogságunk.

PILLA Lehetnének mi egymásnak foglyai?

GUBANCOS Leszünk mi előbb egymás ajándékai.

PILLA Hiszen bár ajándék a tündér és a garabonciás szerelme.

GUBANCOS Ez az, ami valóban csak egyetlenegyszer adatik meg az életben. Merni mervén is csak egyszer merészelve.

PILLA De a tündér sorsa az, hogy a saját hült helyén is nyomtalanul eltűnjön.

GUBANCOS De a garabonciás sorsa az, hogy sötét felhővé kerekedjen, s villámokkal ékes vihart támaszson.

8. jelenet

(Kapva kapván)

(Folytatódik az égi barlangban zajló jelenet. Kibontakozik az Ég Köveinek követjárását előkészítő üzenet. Minden most elhangzó szó inkantációba hajlik a színpadon.)

FÖLDNEHEZE Ha találós vagy, akkor találjunk.

GUBANCOS Ha kívánós vagy, akkor kívánjunk.

GÖNCÖS Ha várandós vagy, akkor ne várjunk.

FÖLDNEHEZE Rád már nem várunk, hiszen bár felőled már biztosak vagyunk.

GÖNCÖS Kapva kapok azon, hogy te is kapva kapsz rajtam.

GUBANCOS Lám csak, lám. Kitérülnek a szájak.

FÖLDNEHEZE Elnyelnek a szájak.

GÖNCÖS Nyelik a mérgüket.

GUBANCOS Köszörülük a torkukat.

FÖLDNEHEZE Ásít belőlük a mélység.

GÖNCÖS Kong bennük az üresség.

GUBANCOS Szakasztott úgy, ahogy szanaszét.

9. jelenet

(Látom benned a halált)

GUBANCOS Láttam egy gyémántpalotát, ahogy a lelkemből lelkedzve lelkesedtem. De a tündérek gyémántpalotájának az a sorsa, hogy hét világot rejtő tarisznyában legyen a szállása.

FÖLDNEHEZE De a tündér és a garabonciás nászának is az a sorsa, hogy kettejük közös életét folyó vizén sikló tojánhéj ringása ringassa. *(Inkantációba megy át a beszéde.)* Hogy egymás vendégei is csak úgy legyetek, hogy egymás életéből bármikor eltűnhessetek, de egymás színe előtt bármikor megjelenhessetek.

GUBANCOS Látva látom.

FÖLDNEHEZE Akkor máris kapva kaphatsz rajta. Legyen most ez a lelkednek útja.

(Gubancos és Pilla megint felállnak egymással szemközt a két oszlopra.)

GUBANCOS Látom hát rajtad Kőműves Kelemenné életét. Úgy vársz te

most a gyémántpalotádban az Ég Köveinek követeire, ahogyan Kőműves Kelemenné készült a falak kövei közt az új életére.

PILLA Készült ő arra is már jó előre, ami őt ott várta. Jött az asszony elé két fenevad. Ez ugyan őt meg nem állította. Jött elé köves eső. Ez ugyan őt meg nem állította. Jött elé fekete felhő. Ez ugyan őt meg nem állította. Mit látsz te benem ebből az egészből?

GUBANCOS Először is látom benned a fekete felhőben gomolygó halált. Látom, hogy ott vagy, ahol az élet éppen búcsúzni készül. S ahogy az élet búcsúzóban van tőled, te is búcsúzkodni kezdesz tőlem.

PILLA Mit mondok neked?

GUBANCOS Csak azt, hogy köszönöd azt, ami történt, s hogy még egyáltalán megtörténhetett. De akkor már nincsenek teljes mondatok a te láztól cserepes szádon. Csak dadogsz. Majdhogynem összefüggéstelenül. Csak a láz reszketése tartja össze benned a szavakat.

PILLA A halálomon vagyok?

GUBANCOS Már búcsúzol az élettől. Már búcsúzol tőlem.

PILLA Köszönettel?

GUBANCOS Köszönettel.

PILLA Ebből még semmit sem érzek.

GUBANCOS Emlékezni sem fogsz rá. De túléled. De az a búcsú már akkor is a vég jele lesz. De nem az élet végéé. Hanem a tündér és a garabonciás szerelmében kihunyó tűzé. Később tudni fogjuk, hogy annál szebb, végérvényesebben szebb már semmi sem lesz.

PILLA Mit látsz még abban a búcsúban, amelyből én mit sem látok?

GUBANCOS Azt látom, hogy tündéri ruhába öltözöl, ahogyan az élettől búcsúzol. De ez már nem a mi történetünk. Ez már csak a sorsod

mintázata, amelyen magam sem vagyok más, mint egy cifrán kergetőző minta.

PILLA Hiszen bár tündéri a ruhám most is.

GUBANCOS De más, mint amikor egy tündér magát áldozatul adja. Én azt látom, hogy miként volt az, amikor a kőművesek valaha éppen az Ég Kövei előtt áldoztak. Látom, hogy a sorsod mintázatában felrémlik a Kövek Asszonyának sorsa, s látom, hogy őt bizony azon nyomban az Ég Köveit szólító tündéri ruhába öltöztették. Látom is már a körülötted szövődő álmok gomolygásában annak az égi ruhának az emlékét. *(Inkantációba megy át a beszéde.)* Mert a kőműves felesége azt kérte, adjanak rá aranypapucsot. Adtak is rá aranypapucsot. Azt kérte, adjanak rá selyemszőrű szoknyát. Adtak is rá selyemszőrű szoknyát. Azt kérte, tegyenek elé rengő bölcsőcskét. Tettek is elé rengő bölcsőcskét. De vajon mit látsz te ebben az egészben?

PILLA Látom, még ma is látom a rengő bölcsőcskét. Látom benne a jövődő gyermekét.

GUBANCOS Kié az a gyerek?

PILLA Annyi biztos, hogy nem a tiéd. De a bölcső ringása egy kicsit mégis a tiéd. Mert lesz abban a ringásban nekünk egy mindennüvé vendégségbe járó életünk. A gyémántpalotámat ugyan hamar elvesztem, de az a ringás szépen elringat majd engem.

GUBANCOS Abba a vendégségbe még én is szépen eljárak érted. Ennyit talán már most is megérezhetek, s akár rögtön meg is köszönhetek.

PILLA Nem tudom, mit köszönhetsz te nekem. Hiszen én sem tudom,

hogy én mit köszönhetnék neked. Hacsak azt nem, hogy megláttam rajtad Bruncik próbatételét. A tálost bármikor próbára elragadó zuhanás kiállításának mesterségét.

GUBANCOS Erre még téged is megtanítalak.

(Leugranak az oszlopkőről, Pilla ki-megy a színpadról.)

10. jelenet

(Elmegyek, elmegyek, hosszú útra megyek)

FÖLDNEHEZE Nincs miért siettetni téged. De nincs is már miért késlekedned, habár ha magadat a zuhanás próbájának aláveted, lesz még hozzá nekem jó szavam, nem is sok, de egész rengeteg. De megmondanád-e, kikkel együtt adod át magad a zuhanásnak?

GUBANCOS *(felsorakoztatja a küldetés résztvevőit – akárha a hőseposzok enumerációja kelne életre)* Van nekem egész seregem, s hozzá rengeteg seregem. Hiszen bár elmegyek, elmegyek, s hosszú útra megyek. Hosszú út porából köpönyeget veszek. Lesz a köpönyegem szárnya alatt egy göncökkel gubancos társ, akit, ha éppen nincs, akkor sem feledhetek. Ő lesz Göncös. Garaboncos lesz ő is, akárki láthatja.

FÖLDNEHEZE Indulsz-e, Göncös, ágrólszakadt vándor sorsára jutni, omolva omladozó földi kövek roskatag falainak zendülést tanácsolni?

GÖNCÖS Hiszen bár felmegyek, felmegyek, tejes útra megyek. Tejes út csillagporában is széltenben-hosszában szekerezek. Lesz az én szekeremen velem bolygó és bolyongó tűz a hetedik ég ma-

gasából. Lesz az a tűz annyira forró, hogy átadhatom a forróat annak, ami hús, hogy megkapjam a hústól azt, ami hús. Az a hús-vér szerzet lesz Kece. Bolygó lidérc lesz ő is, akárki elkápráztathatja.

FÖLDNEHEZE Vállalod-e a zuhanás próbáját, Kece? Indulsz-e égi tűzzel a földi tüzek közt lángolni, omolva omladozó kövek közt zúgolódó lángok tüzeről pattanni?

KECE Lemegyek, lemegyek, árkok földjének árkaiba megyek. Álmokkal gyógyítok a sziklákon minden mélyen sajgó sebet. S ha már dúskáltunk abban, ami hús, szűkölködve lüktettünk abban, ami vér. Annak a lüktető vérnek az ékes szavakkal szóló cseppje lesz Pöre. Bolygó lidérc lesz ő is, s a teste kincsestárának kincseit akárki megkaphatja.

FÖLDNEHEZE Vállalod-e a zuhanás próbáját, Pöre? Indulsz-e a testnek varázsával tudósan az érintés csodájára járni s a falakban félve felmagasodó köveket szépen megsimogatni?

PÖRE Elmegyek, elmegyek, kőművesek láztól forró testének titkai közé megyek. S ha ölelek, tündér és garabonciás ölelésének titkával ölelek, hogy aki kövekkel gördül, s már a falakkal együtt épül, az a test varázsa csak úgy legyen, hogy szeme álljon pillantólag. Hogy keze álljon ölelőleg. Hogy lába álljon ugrandólag.

FÖLDNEHEZE Hát ha ti négyen lesztek azok, akik az Ég Köveinek követéivé lesztek, állhat már a ti lábatok ugrandólag. Készülhettek már zuhanni, hogy a zuhanás nyissa ki rajtatok és veletek a fellegajtókat.

GUBANCOS Tudjuk majd a földi kövek esendőségét. De ha tudjuk a

kövek esendőségét, tudjuk már a kövek lelkét is. De ha tudjuk a kövek lelkét, bizony értjük már az emberek vesztét is.

GÖNCÖS Mit tudsz hát tenni ennyi esendőséggel és veszendőséggel?

GUBANCOS Te mit tudnál?

GÖNCÖS *(amit mond, abból a Fábólfaragott Péter című magyar népmese két táltos ökrének varázsos tudománya sejlik elő)* Én csak annyit, hogy összerakom az összeomló köveket. És te mit tudsz?

GUBANCOS Én csak annyit, hogy lelked fújok beléjük.

FÖLDNEHEZE Ennyi elég is lesz. S ha már lélekkel lelkesnek ígéreknek a földön gördülő kövek, elmondom nektek, a Mindentudó Érc mit tehetne még értetek. Azt kérné tőletek, hogy élesztőfűvel simogassátok az élni kész követ, s földdel szórjátok meg a holtába készülő követ. Hogy aztán gördüljön végig a föld színén az, aminek még érdekesek az élei.

PŐRE *(amit mond, abba egy ponton beleszövődik az egyik legrégebb, ősköltészetként és ősrítusként egyaránt ismert és elismert magyar ősvallási szertartásszöveg, amelyet Kriza János a Vadrózsák című népköltési gyűjteményében még egyszerűen csak udvarhelyszéki találós kérdésnek nevezett, s amelyet aztán igazán híressé – Három veréb hat szemmel című gyűjteményében – Weöres Sándor tett)* Ha ünnep lesz az, ami azt a boldog felkavarodást még boldogabbá teszi, simogatnék én is annyi követ, hogy azzal az erővel árva borjú többé ne legyen anyátlan, de még a puszta pajta se maradjon ott fedetlen, ahol a három verébnél is csak hat a sze-

me, s hozzá még a szenes csutak is csak fekete.

FÖLDNEHEZE S ha már ünnepet ülni ígéreknek a földön gördülő kövek, elmondom nektek, a Világon-átlátó Kristály mit tehetne még értetek. Azt kérné tőletek, hogy ha bolygó lidércként lettetek ágrólszakadt szerzetek, dagasszátok sárba az élni kész követ, s szórjátok szét a szélben a porrá omlani kész követ. Hogy aztán égesse szilárd formába a tűz veletek és általatok azt, ami még alakatlan sár.

11. jelenet

(A három fény ragyogása)

GÖNCÖS Ha gyönyörű a terhed, a föld is viselő lesz veled.

GUBANCOS Ha báránnyelű lehettél a hetedik égben, föld göröngye is lehetsz még a hetedik mélységben.

KECE A gyémántok eszeveszett lángholása minden kincsed.

PŐRE A három fény ragyogása az egyre csak tékozolt örökséged.

FÖLDNEHEZE Mégiscsak eljött az ideje a varázsos portékám elajándékozásának.

GUBANCOS De bármit adnál is, soha ne feledd, akik ágról szakadnak, mindig a szebbnél is szebben zuhannak.

12. jelenet

(Aranyom, kakasom, taréjom)

FÖLDNEHEZE Amit én adok, kiállja a köpönyeg hét, de hetvenhét forgását is, de ha szédülnél a pörgéstől, még a csillagok fényével megszórt, jó szél fúvásával kisöpört utat is megmutatja. Adok hát nektek,

göncökkel gubancos garabonciások, egy Arany Kakastaréjt, hogy felettetek ő repüljön, s nektek a jó csillagok alatt is csak jó csillagzat alatt születő utat mutasson.

(Megjelenik az Arany Kakastaréj. Kinézetre olyan, mintha a majdan színre lépő Pilla, az erdei álomtündér társa lenne. Jelmeze Pilla tündéri jelmezének párdarabja – csak férfiruha formájában.)

ARANY KAKASTARÉJ Hát én immár itt vagyok, de ha én ott vagyok, minden nappal eltelik egy nap.

GUBANCOS Nem addig van az, aranyom, kakasom, taréjom.

ARANY KAKASTARÉJ Hát meddig van az, göncöm, gubancom, garaboncom?

GÖNCÖS Hát csak addig, amíg világ a világ, de egy nappal még azon is túl.

ARANY KAKASTARÉJ Szerencséték, hogy engem a megszárgattatásomat látva kakas híján is csak kakasnak neveztetek, mert ha nem így lett volna, az én mesém is menten véget ért volna.

GUBANCOS Neked is szerencséd, hogy minket mámorral magasnak látva göncökkel gubancosoknak nevezted, s a Kettő mögött egy egyetlen és végtelen Egyet is rögtön észrevettél.

FÖLDNEHEZE Adok hát nektek, göncökkel gubancos garabonciások, egy hét világot rejtő tarisznyát. S adok abba nektek három-három pár vasbocskort, hogy azzal hasítsatok magatoknak utat, ha már a lábatok ugrandólag állhat, s a testetek zuhanvást zuhanhat. *(Átad egy tarisznyát Gubancosnak, aztán belenyúl a tarisznyába, s kivesz belőle egy bocskort, hogy megnutassa.)*

GUBANCOS De már ennek meg kell történni.

FÖLDNEHEZE Ha már ennek meg kell történni, ugyan tessék, de csak meg ne essék.

GÖNCÖS Amíg az esendő meg nem esik, megtaníjtuk a Föld köveinek az Ég köveit.

PÖRE A suhanó kövek röptét az Ég boldog magasságaiban.

KECE A gördülő kövek robajlását a Föld boldog mélységeiben.

13. jelenet

(Nyitlatlanul nyíló fellegajtó)

(A színpad bal oldalán álló fekete oszlopon áll Gubancos, beszéd közben a tarisznyával az oldalán kitért karokkal forog, s a karjait közben enyhén meglebegteti, mintha csak a légáramlatok szárnyán szállva egyensúlyozna. A jobb oldalon álló oszlopon zuhanvást is csak leeresztett karral, mozdulatlanul állnak az Ég többi követei: Göncös, Kece és Pöre.)

GUBANCOS Zuhanok hát, holott ugyan nekem bizony álom is ez a zuhanás. Ha ágról szakadok, tüstént szelet is vetek, s a saját vetésemben rögvést forgószéllé kerekedek. De forgószél képében is mindig csak magamat kergetem, hogy aztán már magam se tudjam, közben én járok-e a széllel, vagy a szél jár-e énelem.

ARANY KAKASTARÉJ *(amit mond, abba egymást követően áramlik be a Tao Te King 15. és 64. versének egy-egy részlete)* Úgy szakadsz az ágról, ahogy a fény hullik a tenger mélyére. Mint a farönk – egyszerűen. Mint a völgykatlan – mélységesen. Mint a homály – át nem derengve. A feladatod így az ajándékod is egyben. Menekülőben

vagy, de közben őrző is vagy. Ágról szakadtál, de ezért gyökeret ereszt-hetsz. Ahogy a terebélyes fa hajszálgyökérből fejlődik, ahogy a kilencemeletes torony kupac földből emelkedik, ahogy az ezer mérföldes utazás egyetlen lépéssel kezdődik.

GUBANCOS Van próbája a szédítő káprázatoknak. Van próbája a zuhanásnak. Van próbája a szétszaggatásnak. Van próbája az eltemetésnek. Van próbája a fellegajtók kinyitításának. Van próbája az Árkok Földjén sötét árkokban tanyázó szomorúságnak. Most mit kell tennem? Most mit kell magamon megpróbálnom?

ARANY KAKASTARÉJ *(amit mond, azzal A halkisasszony című magyar népmesében magát felmutató szellemet hívja a fellegajtók mögé)* Most az Ég-Föld Szelleme színe előtt kell fellegajtót nyitogatnod. S ahogy te az ő fellegajtóját kinyitod, tőle az Árkok Földjére tartó zuhanás lendületét menten megkaphatod. Csak a tudásodról kell számot adnod. Csak a hűségedet kell kinyilvánítanod. Csak a zuhanásodat kell áldozatul adnod.

GUBANCOS *(amit mond, abból a Fellegajtó-nyitogató című magyar népdal köszön elő)* Fényes csillag az udvarom, mikor megyek, azon lakom. Nyitogatom a felleget: mikor nyílik, elmehetek.

ÉG-FÖLD SZELLEME Én bizony itt vagyok, de mire én itt vagyok, egy egész örökkévalóságig vagyok.

GUBANCOS Vagyunk mi is szakasztott úgy, ahogy szakadatlanul is lennénk. *(Amit mond, azzal a dozmati regösének sorait ajánlja fel áldozatként az Égnek és a Földnek, s hozzá még az Ég-Föld Szellemének.)* Vagyunk úgy, hogy ne legyünk vadlövő vadak, hanem

csak legyünk Atyaistentől hozzád küldött követ. Hiszen bár látod, homlokomon vagyon felkelő fényes nap, oldalamon vagyon árdeli szép hold, jobb vesémen vannak az égi csillagok.

GÖNCÖS Ágról szakadunk, de neked ajánljuk a zuhanásunk, Ég-Föld Szelleme. Ahogy magunkat ajánljuk, azzal a lendülettel éppen az Árkok Földjére tartunk. Kérlek, engedd meg nekünk, hogy ha már hívni kezd a Föld, éppen arra a tájakra hívjon a zuhanásunk lendülete.

ÉG-FÖLD SZELLEME Tudom, hogy az Ég Köveinek tudományát már megtanultátok, de hadd lássam, a Föld Köveinek álmát megfejtétek-e.

GUBANCOS Hét nap és hét éjjel magam is megestem már. Minden porcikámban ott érzem a Föld Köveinek esendőségét.

ÉG-FÖLD SZELLEME Hallottad-e már a kövek zengését?

GUBANCOS Hét nap és hét éjjel zuhantam a Föld Köveihez, s amíg csak zuhantam, egyre csak a Föld összeomló kövei közt szájról szájra szálló meséket hallgattam.

ÉG-FÖLD SZELLEME Álmodtál-e már a Föld Köveivel?

GUBANCOS Álmodtam.

ÉG-FÖLD SZELLEME Akkor fejtse meg nekem azt az álmot, bármi lett légyen is az.

GUBANCOS Én aztán nem, míg rajtam nem történik.

ÉG-FÖLD SZELLEME Ha meg nem fejtet, hetvenhét forgás szédülete emészt meg.

GUBANCOS Én aztán nem, míg rajtam nem történik.

ÉG-FÖLD SZELLEME Ha meg nem fejtet, sárkányok buzogánya fenyeget meg.

GUBANCOS Én aztán meg nem fejtem, míg rajtam nem történik.

ÉG-FÖLD SZELLEME Ha meg nem fejted, szétporladt pernye hamujában forogsz, gyantában és mézben lebegsz, aztán meg tűzliliom szirmaiba szakadsz.

GUBANCOS Én aztán meg nem fejtem, míg rajtam nem történik.

ÉG-FÖLD SZELLEME Ha meg nem fejted, nyomtalan nyomokon kell kóborolnod, s dolgozod végeztével dolgozod végezetlenül kell Lételenország ürességébe tárulnod.

GUBANCOS Én aztán meg nem fejtem, míg rajtam nem történik.

ÉG-FÖLD SZELLEME Jó, ha így döntöttél, hát lelked rajta. De hogyan gördülnél, ha az Árkok Földjén heverő kő lennél?

GUBANCOS Én bizony szakasztott úgy, ahogy szakadatlanul is csak tenném.

ÉG-FÖLD SZELLEME Merre gördülnél, ha az Árkok Földjén heverő kő lennél?

GUBANCOS Én bizony folyton-folyvást és furtonfurt csak arra, amerre Szegfűhajú János szakadt bele abba, ahogy szanaszét szaggatták, mielőtt darabokra hullva, de darabjaiból is felépülve újra élni kezdte volna az életét, de okosabban ám, mint annak előtte tette, hogy összeaprították.

ÉG-FÖLD SZELLEME Miért pont ezen az úton gördülnél a kövekkel?

GUBANCOS *(inkantációba megy át a beszéde)* Két útja van annak, hogy az Ég alatt a halál ellen bujdosó kő kövön maradjon. Lehet elpusztulni, de a romlásodat mindig a javadra fordítva újjászületni. Ahogy Szegfűhajú János tette. Lehet sérthetetlennek lenni, s a halált kijátszva egyre csak megmaradni. Ahogy a Csillagszemű

Juhász tette. De ha az összeomló kövek közt akarsz a kövekkel gördülni, akkor legegységesebb a pusztulásból kell építkezni. Ezért ha az Árkok Földjére érnek, előbb lenne szegfűből a hajam, mint csillagból a szemem. Ahogy aztán valahogyan a kő kövön maradna, az én szemem mások szemében is rögtön csak csillagot mutatna.

ÉG-FÖLD SZELLEME Szerencséd, hogy így válaszoltál, mert ha nem így tettél volna, bizony rögtön elnyeltelek volna. De ha ezt ilyen szépen mind elmondtad, ágról szakadhatsz, minden társad veled tarthat, de még az Árkok Földje is befogadhat. Szakadt hasadék ebben a földben Szegfűhajú Jánosnak, hát szakadhat éppen neked is. S adok még egy ajándékot is. Ha benézel a tarisznyádba, mától fogva lesz ott egy kis lovad neked is. *(Ahogy ezt mondja, Gubancos kivesz a tarisznyából egy táltosdobot, megnézi, szeretettel megsimogatja, az ujjá hegyével párat rögtön perdít is rajta.)* De az olyan paripa lesz, amelyik minden udvarba benyerít.

(Gubancos a táltosdobbal a kezében odamegy a színpadon felállított dobfelszerelés mögött ülő doboshoz, aki eddig is megszólaltatta ugyan a hangszerét, de most jut el odáig, hogy Dobbal Dobrokolóvá avassák. Az avatás nem más, mint a dobok párbeszéde. Gubancos egy-egy ritmusképletet megszólaltatva halkan megüti a táltosdobot, s erre a rockzenekarok dobosainak szettje felel káprázatos gazdagsággal és lendülettel. A táltosdob halkan szól, a dobfelszerelés viszont a frissen diktált ritmusokat átvéve s aztán átlényegítve mennydörgően robajlik, vágtható

lovak dobogásával morajlik, csatában vitézkedő kardok csattogásával hetvenkedik, s hozzá még a felhőkkel táncoló, épp csak surranó léptű tündérek moccanatlan moccanásaiból is javában építkeznek. Egy idő után Gubancos elégedetten int a dobosnak, meghajol előtte, s ezzel máris megosztozik vele a minden udvarba benyerítő, minden udvarhoz odasuhanó, hét határon át is csak hét határt bejáró vágatás tudományán. Ahogy Gubancos bevégzi a Dobbal Dobrokoló felavatását, megjelennek a színpadon Tündér Ilona tündéri bandériumának muzsikusai, hogy maguk is csak avatottan játszassák el a Dobbal Dobrokoló avatásának zenéjét. Dobokkal dobrokolnak hát ők is, hogy az ajándékba adott dob s a dobbal doboló másik dob előtt tisztelkedjenek. Gitárok zúgnak, sípok rikoltanak, hegedűk sírnak. A mindenség leheletének kifújása árad szét, ahogy a felszabadultan lüktető ritmusok Isten Ostorával pattogva is csak ámuló örömmel pattannak.)

ÉG-FÖLD SZELLEME Ahol ez a paripa dobog, s ahol ez a Dobbal Dobrokoló dobrokol, a hét rendbéli úton csakis azért toporzékolnak, hogy benneteket az Árkok Földjének szívdobbanásai között a dobogó kövek udvarába is mindig szépen elragadjanak.

GUBANCOS Köszönjük az ajándékodat, szellem. (A Dobbal Dobrokolóra mutat.) Ez a paripa is elfér a hét világot rejtő tarisznyánkban, hogy aztán ő is elő-előugorjon onnan. (Elteszi a táltosdobot a tarisznyájába.)

ÉG-FÖLD SZELLEME Van nektek égi kalauzotok. Arany Kakastaréj ő, hogy vezérlő csillagotok legyen. De van már nektek minden ud-

varba benyerítő paripátok is. Dobogva dobrokol ő, hogy soha ne féljétek Tündér Ilona tündéri muzsikusainak irtóztató dühét. Hogy minden húrokat szaggató dühből bizony mindig kiérezzétek a tündérek muzsikájának csengését. Az egek magasának hívását. Az aranyágak hajtásának simogatását. A felhők ragyogásának áhítátát. A lelkesen és szabadon utazó lélek hét világra szóló utazását.

GUBANCOS Ezt a dobrokolást én ugyan máris megfejtem. Tudom ám máris, hogy a tüzesen dobrokoló paripa nagyokat dobbanó lépte tanít arra, hogy a léleknek az a dolga, hogy útnak induljon.

(Innentől fogva vokóderes torzítással beszél.)

GUBANCOS (olyan a hangja, mint a vaskályhában duruzsolva égő tűz huhogása) Hogy messzire szakadjon. Halódó testet csak maga mögött hagyjon. Húst és vért soha ne féltsen. Szétdaraboltatva is újra eggyé váljon. Hogy amit a dobrokolás szava rejt, abban eget verő dübörgés és visszafogott hömpölygés zúgolódjon. Hol gyorsan, hol lassan. Hol lassan, hol gyorsan. Hol felforgatóan, hol letaglózóan. De mindig végérvényesen. Ellentmondást nem tűrően. Fenségesen és mocskosan. Mámorosan, mágikusán és magasan.

ÉG-FÖLD SZELLEME Addig zuhantál hát, hogy tudod már, mi az, amit magad mögött hagyta. Tudod már a mánort, a mágiát és a magasságot. Hasadsz most már akkor az Árkok Földjének rögei közé olyan mélyre, hogy tisztelet, tartás és teremtés vár rád az Égi Kövek érkezésének örömére.

14. jelenet*(Aludni, mint a fekete föld)*

(Göncös, Gubancos, Kece és Pőre a nyitlatlanul nyíló fellegajtókon át zuhanva az Árkok Földjére értek, ahol úgy fúrta be őket a földbe a zuhanás ereje, mint a sárkánnyal pusztá kézzel viadalra kiálló hősokeket szokta belevágni a földbe a birkózás lendülete. A színpad hátsó részén omladozó kőgörgötegben állnak, testüket megtámasztja és körbeömlő néhány irdatlan kőszikla. Az Arany Kakastaréj a bal oldali oszlopon áll. A videotáblákon olyan térképszelvények képe váltakozik, amelyeken Csörsz árkának vonulata látszik – mint például Mikoviny Sámuel 1731-es térképein.)

GUBANCOS *(Göncöshöz szól, de amit mond, mindenkinek mondja)* Hát most aztán elnyelt bennünket a föld, göncöm, gubancom, garaboncom. Akkorát zuhantam, hogy nincs már nekem szabad mozgulatom. Fogva tart a föld, nincs erőm kikapaszzkodni. Segíts, ha tudsz, ha mondom.

GÖNCÖS Segítenék, de az én erőm is egyre csak elfogy, s a Földanya szorítása rajtam is csak kifog.

GUBANCOS Úgy fog engem az Árkok Földjének minden sötéten alvó röge, mint Kőműves Kelemennét fogta a fekete vár minden kővön megmaradó kőve.

GÖNCÖS Akár hiszem, akár nem, most éppen moccanatlanul moccanunk. Milyen fogást talál így Földanya tudása rajtunk?

ARANY KAKASTARÉJ Elindultok egy úton, habár a földbe bizony úgy belehasadtatok, hogy egy tapodtat sem mozdulhattok. Elindulnak a lidércek is egy másikon. Ők bolygó tűz lesznek, s helyzetetek az Árkok

Sárkányához, az élet boráért is elmehetnek. Értitek?

GUBANCOS Én értem. Marad a testem, utazik a lelkem. Tündér gyémántpalotájában keresem azt, amit Szegfűhajú János szétszaggatása tanításnak meghagyott nekem.

KECE Én is értem. Tűz leszek, s láng képében magamat a föld fogságából menten kimentem. Hozunk az élet borából, hogy abból egy jót kortyolva legyen erőnk a föld szorításában is egy erőt erősítő áldomásra.

(A két lidérc félrelöki maga körül a sziklákat, s kilép a Föld kövekkel szorongató szorításából. Ahogy az első lépéseiket megteszik, a színpadi reflektorokból vibráló, vörös fény ömlik rájuk, hogy a fény tüze is menten csak táncoljon rajtuk.)

GUBANCOS Járjatok szerencsével. Mi most darab időre a Földbe veszünk.

GÖNCÖS *(az öt elem tanából idézi meg a tápláló ciklust)* Holott a Fa táplálja a Tüzet, a Tűz alkotja a Földet, a Föld szüli a Fémeket, a Fém megadja magát a Víznek, ettől aztán a Víz élteti a Fát.

KECE Mi pedig az omló omladozás morajlása közt járunk.

PŐRE *(az öt elem tanából idézi meg az akadályozó ciklust)* Holott a Fa felemésztja a Földet, a Föld felszívja a Vízet, a Víz eloltja a Tüzet, a Tűz megolvastja a Fémeket, a Fém elvágja a Fát.

KECE De visszatérünk. Az élet bora lesz velünk.

GÖNCÖS *(ősi magyar ráolvasások parafrázisát idézi meg – ezek közül az Én rázom a fát... eredetileg szerelmi kötést kérő ráolvasás, a Menj a holtakhoz...)*

eredetileg betegséget elűző ráolvasás) Bár rázod a Fát, Fa rázza a Földet, Föld rázza a Vizet, Víz rázza az egész teremtett világot. Holtakhoz megy a víz, a holtaktól meg a folyóba, folyóból meg a hegyekbe, hegyekből meg a fellebbe, fellegeből meg a villámba, onnan csap le a Tűz az egész teremtett világra.

(Elmennek a lidércek.)

GÖNCÖS Ez volna hát az Árkok Földje? Nem ilyennek képzeltem. Nem hallatszik el hozzánk még az omló kövek dübörgése.

GUBANCOS Áldjuk a csendet. Ebben aztán tisztán hallom, hogy hét nap és hét éjjel micsoda süvítéssel zuhantam, mire idáig jutottam.

GÖNCÖS Áldom a csendet. De ki is hallom már belőle az első lépéseket, melyek ezen a földön hozzánk közelednek.

(Bejönnek az Árkok Barázdálta Arcok. Fekete farmerban, fekete bőrmellényben, fekete pólóban vannak, a karjukon absztrakt mintázatú tetoválás látszik. Borostásak, borzasak, cipőjük alatt rendre nagyokat koppan a színpad. Úgy néznek ki, hogy nem lepődnél meg, ha a színpadon technikusok jelennének meg s a kezükbe adnának egy-egy gitárt, hogy aztán lenyomhassanak valami irgalmatlanul reszelős riffet.)

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Hát ti ki fia-borja vagytok?

GUBANCOS Most? A Földanya foglyai vagyunk. Ez az ára tán annak, hogy az Árkok Földjére zuhanhatunk.

MÁSODIK ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC És ha nem most?

GÖNCÖS Ha nem most vagyunk, akkor az Ég Köveivel együtt keringünk, amint épp a szédítően

ragyogó gyémántok fényébe szédülünk.

GUBANCOS De még úgy is vagyunk, ahogy a gyémántokba kócolódó koppanásokkal együtt kopogunk.

(Az Árkok Barázdálta Arcok előregörgetnek egy-egy természetes darab sziklát. Ahogy a két nagy fekete sziklát szorosan egymás mellett a színpad előterébe görgetik, a két szikla között szorosan egymás mellett állva Göncös és Gubancos is előrejön. Mozgásukból világosan érződik, hogy ez a helyszínváltás számukra még nem a szabadulás, hiszen még fogva tartják őket a sziklák.)

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Az égi barlangokból jöttetek?

MÁSODIK ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Hosszú út csillagporából van a köpönyegetek?

GÖNCÖS Hogy mi hosszú, mi nem hosszú, azt én meg nem mondanám. De az égi barlangokból jöttünk. Mi is csak a naposholdas paripák lakomáin izzó parazsakkal étettünk.

GUBANCOS *(amit mond, azzal Weöres Sándor és Pásztor Béla A garabonciások énekéből című közös verséből csordulnak ki a sorok)* Üres a serleg, melynek üressége éppen belőlem csordul ki, s nincs ám egy fia tallérom sem, ahogy azt mondom, hogy rabolj ki. De mégis van ám mit rabolni tőlem. Azt lehet elrabolni tőlem, hogy nincs ám kitől mit remélnem, s mégis van ám mit megőriznem.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Ha már egyszer csillagpor lapul a köpenyeteneken, akkor innen ugyan ki nem ütköztök. Ha ágról szakadtatok, hát széllal bélelték vagytok. Ha ezen a világon vertek tanyát, akkor hét ágra süt rátok a Nap, de

azzal is csak a garabonciások között lesz a sorotok.

GÖNCÖS Hát ti ki fia-borja vagytok?

MÁSODIK ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC
(*amit mond, azzal Assisi Szent Ferenc Naphimnuszát idézi – annak is a Dsida Jenő készítette magyar fordítását*) Urunk volt a Nap, ha testvérünk volt a Szél. Nénénk volt a Hold, ha öcsénk volt a Víz. Bátyánk volt hát a Tűz, ha anyánk volt a Föld.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Úgy esett, hogy mi is csak úgy estünk, hogy közben velünk volt az Ég s a Lég s a Hó s a Hó s a derús és borús idő.

GUBANCOS Omolva omlanak a földeken a kövek. Borúsak most rajtatok a fellegek?

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC (*amit mond, s amit a társa ehhez majd hozzátesz, azzal Illyés Gyula Haza a magasban című versének rímei csendülnek be a színpadra*) Így maradunk meg hírvivőnek. Őrzeni kincses temetőket.

MÁSODIK ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Hiszen bár homlokon lőhetnek, ha tetszik. Mi ott fészkel, akkor is égbe menekszik.

GÖNCÖS De mi elől menekülhettek? Mi ez a borzalom? Mitől omolnak le a kövek sorban minden falon?

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Tudod, mi az a bálványkő?

GÖNCÖS Tudom.

MÁSODIK ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Akkor azt is hamarosan meg kell tudnod, mivé lesz a bálványkő, ha éppen kifordul magából. Hiszen bár kőbálvány lesz, hogy amint maga megdermed, maga körül mindent megdermesszen. Hogy amint mozdul, azzal is csak mindent kietlenségbe rémítsen.

GUBANCOS Tudás forrása is lehet a moccanatlan moccanás.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Perse. Hiszen ha beavatás, akkor a kő képében kapod meg a moccanatlan moccanás ajándékát. Hogy úgy legyen maradásod, hogy közben közepen lehetsz, mert ha gördülsz, maga a világ görget.

MÁSODIK ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC De ha büntetés, akkor kő képében kapod meg az akaratuktól megfosztott szolgák kínját. Hogy úgy legyen maradásod, hogy közben éleztelenül is csak élek közé zárva sínylődhetsz.

GÖNCÖS Ne tévesszen meg, hogy a föld rögeiben, sziklák görgetegében akad most szállásunk, hiszen bár ezzel is csak áldozatot hozunk.

GUBANCOS Ez a szorongattatás az ára talán annak, hogy megtudjuk, kikből állhat a nyájunk. Hiszen bár a kövek pásztorai vagyunk, habár ugyan eddig csak az Ég Kövei között kerengett minden káprázatokkal forgandó ámulatunk.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Ha kövek pásztorai vagytok, bizony már tőlünk is megtudhatjátok, hogy jól teszi Földanya, hogy a föld hasadékainak és a sziklák réseinek rejtekében is szorít még néhányat rajtatok.

GUBANCOS Érzem is a sziklák simogatását. Nem térek ki hát a földek tudásának útjából, ha a tudás engem bár a kövek szorításában is csak hasábfával kenegethetne. Ha a föld rögeinek testemre morzsolása is csak faggyúval mécselne. Boldogan élnék, ha meg nem halnék, s ha a föld alattam még mélyebbre nyílna, bizony gyöngyöt is vetnék belé.

GÖNCÖS Ha a föld alattam még mélyebbre nyílna, bizony bele is szántanék még az árkaiba.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Hát akkor tudjátok meg, hogy nyitatanul is csak nyílik már alattatok ez a föld, hogy szórjatok bár fényt méhének kincseire.

MÁSODIK ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Hogy aztán méltán gördülhessen végig a föld színén veletek az, aminek még érdekesek az élei. Hogy ti is csak az élni próbáló kövek válasza legyetek a lelkeket vesztő halálra.

(Bejönnek Tündér Ilona tündéri bandériumának muzsikusai.)

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Ha égi kövek pásztorai vagytok, akkor bizony tőlünk azt is megtudjátok, hogy a földön omlásba gördülő kő csakis zendülő kő lehet. *(Keményen csattanó riff röppen el a tündéri muzsikusok gitárjának nyakáról.)* Hiszen még mindig csak úgy gördül, ahogy a vitézek ujjonganak.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC S azt is látva láthatjátok, hogy a kőbálványra dermedő kő csakis néma kő lehet. *(Szomorúan elcsengő akkord hal el a tündéri muzsikusok gitárjának húrjairól.)* Hiszen úgy dermed meg, ahogy a szolgák megnémulnak.

GUBANCOS De mi történt, az Ég szerelmére? Látják az omolva omlás minden romlását az Ég Kövei is, s követséget is csakis ezért küldtek. De nem értjük, hogyan történhetett meg, ami most végbemegy.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Jó jel, hogy előttünk az Ég szerelmét emlegetitek. Ha így folytatjátok, egyszer még az Ég és a Föld megnyegzőjén is részt vehettek.

GUBANCOS Azért jöttünk, hogy jelen legyünk.

GÖNCÖS Aztán azért, hogy részt is vegyünk.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Akkor az első részt a Föld Köveinek esendőségéből magatoknak már ki is vehetitek. Hiszen elmondom én most nektek, itt bizony minden azzal kezdődött, hogy híre ment: a Veres-hegy tetején él egy öregember, akinek olyan vize van, hogy ha azt magadra öntözöd, annyira szép leszel, hogy a Napra ugyan lehet nézni, de rád már nem. *(Amit mond, abból A világszép úrfi című magyar népmese mitikus elkárhozástörténete sejjik fel.)* Ez a hír aztán még jobban elvette az eszét azoknak, akik az Ég aranyával vetélkedve a Föld aranyából már a többen is többre szert tettek, s Föld aranyából is csak a maguk dicsőségére hetvenkedtek. Ők voltak azok, akiknél reggelre a palotákig aranyos út vezetett. Aztán reggelre a paloták körül aranyszőlő állott, rajta aranylevelek ékeskedtek, fölötte pedig aranyadárkák fütyörésztek. Aztán reggelre az aranypaloták körül aranytó kerekedett, abban aranyhalacszkák úszkáltak. S amikor ez nem volt elég, reggelre a paloták mellett a nagy erdőt kivágták, fáját ölbe rakták, földjét beszántották, bevetették, hogy másnap már nekik is a föld szép kalácsával tisztelkedjenek. S amikor ez sem volt elég, elhozatták az aranyborjút aranykötéllal a nyakán. Elhozatták az aranytehenet aranykötéllal a nyakán. Elhozatták az aranybikát aranykötéllal a nyakán.

MÁSODIK ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC De akkor már az omlással omladozó omlásnak is meg kellett

történnie, hiszen ennyi arannyal kérkedő akarat már éppen elég összeomlást termelt az Ég alatt. A Nap szépségével hivalkodó víz híre veszejtette el azt, ami már amúgy is a veszettnél is veszetebb volt. De már ennek is meg kellett történnie, ha vesztébe kívánczok a veszendő.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC A Nap aranyát elorozni akarók seregestül özönlöttek volna a Veres-hegy öregemberének házához. De nem volt nekik elég, amit remélni mertek, útjuk közben még azt is látni akarták, amit addig összeszerestek. Visszanéztek az aranyborjú aranykötelére, melyet szépen maguk mögé vetettek. Visszanéztek az aranytehen aranykötelére, melyet szépen maguk mögé vetettek. Visszanéztek az aranybika aranykötelére, melyet szépen maguk mögé vetettek. Szebben akartak fényeskedni a Nap fényénél, de erre aztán ők is csak kőbálvánnyá dermedtek. S mert a Nap fényével botorul vetélkedtek, kő képében is csak a szolgaság kínjába estek. Így aztán nem mozdul a szájuk, de szörnyen kacagnak, ugyan bizony akkor is, ha maguk körül éppen már semmi vidámat sem találnak.

MÁSODIK ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC De ahol nekünk tágas a világ, ott már nekik is javában tágul a határ. Most már kő forog a kőemberek nyakán. Kőszem csikorog a kőemberek arcán. Kőléptek lépése döng a kőemberek talpán. Hiszen bár könnyen megbékéltek ők az-
(Amit mond, azzal Pilinszky János Apokrif című verseinek kövekkel gördülő sorait görgeti elő.) Hogy ők is csak halott

redők. Hogy ők is csak ezer rovátka rajza. De könnyen túl is teszik ám magukat azon, hogy körülöttük egy jó tenyéryi törmelék már a teremtmények arca.

GÖNCÖS De nem ment minden veszendőbe. Hiszen még ti is itt vagytok, hogy nekünk ezt a tudást átadjátok. Hogy a romlást látva lássátok, s minden titkát elmondjátok.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Omolva omlik minden, s ebben az omladozásban ott van ám már magad elhagyása. De hozzá még ott van benne a gördülő kövek elszánása.

GUBANCOS Akkor még nem jöttünk hiába.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Vagyunk, ahányan vagyunk, de még meg kell sokasodnunk.

GÖNCÖS Most már tudjuk, kikből állhat a nyájunk, ha magunkat éppen köztetek kell gyarapítanunk.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Látom, rajtatok kívül még ketten árkot hasítottak itt a földbe, ahogy pár vasbocskornak is támadt még itt érkezése.

GUBANCOS Kettő a garabonciás és kettő a lidérc.

MÁSODIK ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Egyetlen álomban egy a teremtés.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC S hol vannak most a bolygó lidércek?

GÖNCÖS Az Árkok Sárkányának pincéjét vizslatják.

MÁSODIK ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC *(amit mond, azzal A tizenhárom hattyú című magyar népmese varázsos hordóit hozza szóba)* Az Árkok Sárkányának pincéjében mindig a hetedik gádort kell fellelni, mert a pince hetedik gádorában van egy kőhordó, a kőhordóban vashordó, vashordóban rézhordó, rézhordóban ezüsthordó, ezüst-

hordóban aranyhordó, aranyhordóban kristályhordó, kristályhordóban gyémánthordó. Abban a gyémánthordóban van az élet bora.

GUBANCOS Vagy rájönnek erre ők is maguktól, vagy kövek között lesz a mi maradásunk.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC A hat ló a gazdáié. Az ostor a kocsisé. De az út az Istené.

GÖNCÖS Azé az Teremtőistené, aki a Föld Köveit éppen az Ég Köveihez szólítja.

MÁSODIK ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC De közben tizenkét kőművesnek is egyre csak az adott szavát adja.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Valaki nektek is csak a szavát adta.

GUBANCOS Nekünk csak az ígéretünket vették.

MÁSODIK ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Szedett, vetett, teremtett itt már nem egy ígéret.

GÖNCÖS Erre innánk hát mi is az élet borából, ha a lidércek az Árkok Sárkányával is csak áldomást ihatnának.

GUBANCOS Cseppekből csurrant csepp vagyok, de már felcseperedtem.

GÖNCÖS Moccanatlan moccanás vagyok, de ezzel is csak tánra tettem.

GUBANCOS Isten veletek. Az Ég Kövei kövezik ki az utat. Mind a vízig szárazon.

ELSŐ ÁRKOK BARÁZDÁLTA ARC Az Ég Kövei kövezik ki az utat. Mind az éjig tündöklőn.

*(Ahogy az Árkok Barázdálta Arcok elmennek, mentükben visszagörgetik a két sziklát a kövek omladékai-
ba. Göncös és Gubancos is visszatér a sziklával a kövek omladékába s Földanya lankadatlan szorításába.)*

15. jelenet

(A tündér és a garabonciás szerelme)

(A színpadon lassan és körkörösén járkál a két bolygó lidérc. Kece a Nap járásával egyezően, balról jobbra tartva köröz, Pőre a Nap járásával szemközt mozog, jobbról balra tartva írja le végtelen köreit. Sokáig mendegélnek, közben a színpadon a tündéri bandérium muzikusai játszanak. Aztán bejön az Árkok Sárkánya. Feketében van, tarisznya lóg a vállán. A sárkány hajában és a szakállában is egy-egy voluta – nem természet-azonos napszimbolikával dolgozó, tekercsbe tekeredő, ószes csigavonal – jelenik meg.)

KECE Csakhogy itt vagy, Árkok Sárkánya! Az Ég szerelmére, mondd hát el, hol találjuk a pince hetedik gádoorát! Itt járjuk már a palotád udvarát, s kerengtünk már rajta a Nappal együtt, de a Nappal szemben is. Vagyunk itt már annyi idő óta, hogy már nem féljük a hatalmadat, hanem inkább megörvendezük a jöttödet.

ÁRKOK SÁRKÁNYA Szerencsétek, hogy az Ég szerelmét emlegetitek, hiszen ha így folytatjátok, akár még az Ég és a Föld menyegzőjén is részt vehettek.

PŐRE Mindéig tartó vendégjogot kaptunk ezen a földön, bárhol kitelhet még a mi vendégségünk.

KECE De az a menyegző úgy lesz ezen a földön, hogy nem csak itt lesz, ezen a földön. Összeköti majd a hét magasságot és a hét mélységet.

PŐRE Tudd meg hát: mi is azért jöttünk, hogy összekössük a hét magasságot és a hét mélységet.

ÁRKOK SÁRKÁNYA Akkor minden út a menyegző felé visz titeket.

KECE De ha mi vendégek leszünk ott, vajon kik lesznek azok, akik ott egybekelnek?

ÁRKOK SÁRKÁNYA Vajon készülöben van-e a tündér és a garabonciás szerelme?

PÓRE Még nem találkoztak, de a lelük már egymásra talált, amikor lélekből lelkesedve utaztak.

ÁRKOK SÁRKÁNYA Az élet borát adom hát nektek. Megadja az nektek a szabadulás és a sokasodás vágyát.

KECE Áldás és átok is így, egyszerre ez a két vágy. Hiszen bár megadja a tárva táruló világ tágasságát. De megadja hozzá a világ hiányokkal hibádzó ürességét.

ÁRKOK SÁRKÁNYA De ezzel tisztelet, tartás és teremtés terem a nyomtalan nyomaitokon ennek a földnek.

PÓRE De fájdalom szaggat szét ezzel darabokra – bizony a fájdalomra is ennek a földnek.

ÁRKOK SÁRKÁNYA *(amit mond, azal Weöres Sándor és Pásztor Béla A garabonciások énekéből című közös verséből áramlanak a színpadra a sorok)* Erre kell hát innotok, amikor üres lesz a serleg, melynek üressége éppen a ti mozdulatotokra csordul ki. Nem lesz ám egy fia tallérotok, hogy azt mondjátok, rabolj ki. De mégis lesz ám mit rabolni tőletek. Azt lehet elrabolni tőletek, hogy nincs ám kitől mit remélnetek, s mégis van ám mit megőriznetek.

KECE Adsz hát az élet borából? Rabolhatunk egy butykossal a pincéd hetedik gádorából?

ÁRKOK SÁRKÁNYA Vegyétek és vigyétek. Igyátok és itassátok. Vigyétek, hogy a garabonciást az élet erejével kiszabadítsátok. Hogy legyen ő a szegény kövek-

nek szabadulására. Hogy legyen ő a tündéri álmok álmodására. Hogy legyen ő falban megmaradó kövek oltalmára. Hogy legyen ő a darabokra szaggattatás összes kínjának méltóságára. Kövek fiaival és lányaival pajtáskodó tündéri szerzetek, táltosokkal toporzékoló kőszáli kincsörök megsokasodására.

PÓRE Ha vehetjük, s hozzá még vihetjük is a bort, akkor egy zsák diót előtte megtörhetek-e, megehetek-e?

ÁRKOK SÁRKÁNYA Törhetnétek, de engem meg nem törnétek. Ehetnétek, de engem meg nem étenétek. Mikor olyan kicsi voltál, mint egy szem köles, már akkor tudtam, hogy eljöttök egyszer a hordóimat kinyitni. Felőlem hát bizony kinyithatjátok a hordóimat. De akkor meg kell ám mutatnotok, hogy mire mentek azzal, ha ezt szépen végigcsináljátok. Ha a kőhordót, kőhordóban a vashordót, vashordóban a rézhordót, rézhordóban az ezüsthordót, ezüsthordóban az aranyhordót, aranyhordóban a kristályhordót, kristályhordóban a gyémánthordót mind kinyitjátok, hogy a gyémánthordóból az élet borát szépen megkóstolhassátok, hogy az a bor is szépen megkóstoljon aztán titeket, ha éppen már hagyjátok.

KECE Megmutatod hát a hetedik gádort? S benne a kőhordót?

ÁRKOK SÁRKÁNYA Nem kell megmutatnom. Elég az, ha tudod, milyen az, amikor a hetedik te magad lehetsz. Ha ezt tudod, a hordót is menten megtalálod.

KECE *(a beszéde inkantációba megy át – az általa elmondott sorok József Attila A hetedik című verséből áramlanak át a színpadra)* Hiszen

bár világ sírköve alatt mégy! A hetedik te magad légy!

PÓRE E világon ha ütsz tanyát, hét-szer szüljön meg az anyád.

PÓRE Egyszer szüljön égő házban. Egyszer jeges áradásban. Egyszer bolondok házában.

KECE Egyszer hajló, szép búzában. Egyszer kongó kolostorban. Egyszer disznók közt az ólban.

(Ahogy az inkantáció véget ér, Kece előgurít egy hordót a színpad hátsó részéről, a kövek omladozó rakásának takarásából. Felteszi a színpadon egy sínpárra, amelyet közben Póre húz be oldalról. A sínpár olyan hosszú, hogy a színpad közepén a hordó széltében éppen mutatós utat tudjon megjárni rajta. A most következő megszólalások alatt Kece és Póre leguggolnak, s ide-oda gurítják egymásnak a hordót a sínen.)

KECE *(meglöki, társához gurítja az élet borának hordóját)* Megmutatjuk, mi mindent tudunk. Mi tudjuk csak igazán a gyémánthordó gyémántabroncsát lelketlen darabokra hasítani.

PÓRE *(visszalöki a hordót. Nem erőnek erejével, inkább érzéssel, lágyan. S aztán ezt így folytatják a jelenetsor végéig)* Mi tudjuk csak igazán a gyémánt hasadó szilánkját lélekkel telefűjni.

ÁRKOK SÁRKÁNYA Ha ti így, akkor én is úgy. Akkor én varázsos dübörgést dobrokolok belétek, s egy aranydió héjában azt a dübörgést oda is adom nektek.

KECE Egyet se szólok, de azt is lassan mondom. Egyet szólok, de kettő lesz belőle a harcom.

PÓRE A föld morajlását mordulom, ha a gyémántabroncsot pattintom. De a hasadó abroncs gyémántszilánkját akkor is szépen megfűjom.

(Megállítja a sín közepén a hordót, melyet Kecével együtt ott rögtön fel is állítanak. Ahogy megállt a hordó, az Árkok Sárkánya előhúzza a tarisznyájából egy butykost, s a hordó te-tejére állítja.)

ÁRKOK SÁRKÁNYA Akkor én varázsigéket fújok belétek, hogy ha azokat továbbadjátok a göncökkel gubancos garabonciásoknak, akkor ők úgy lesznek egyedül, hogy maradhatnak azzal az egyedülléttel ugyan jó társaságban. Kólánya Tündérek és Kőfia Óriások szolgálatában.

KECE Milyen szolgálat lehetne bár az? Ki szolgálna abban kit?

ÁRKOK SÁRKÁNYA A garabonciások szolgálnának az utódaiknak azzal, hogy a világban marasztják őket. Az utódaik pedig híven szolgálnak nekik azzal, hogy az Ég Köveinek követeiben egyre csak az őseiket tisztelik.

PÓRE Igyunk akkor az Ég követeinek megsokasodására. Igyunk a tündér és a garabonciás szerelmének kibomlására. Igyunk az örömet zendülő falakban megálló kövek magasba szállására.

ÁRKOK SÁRKÁNYA De ha iszunk az Ég öröme, lesz abban nekem is pár falásnyi örömem. Ahogy az Ég adja nekem néhanapján magát befaló falásnyi elemózsianak, úgy kapok én is rajtatok, ha az élet borát kortyoljátok.

KECE Kapva kapunk rajtad, Árkok Sárkánya, ahogy mi is csak kapóra jövünk neked.

PÓRE Világnak világát kapva kapván. Parányok parányát tudva tudván. Irdatlan irtásokat várva várván.

KECE Igyunk! Igyunk életet! Hogy aki a világot megfényesíti, adjon bár ezzel is szerencsés napot. *(Ahogy*

a fohászt elmondja, meghúzza a butykost, de a szájában tartott kortyot egy ideig nem nyeli le. Enyhén szétvetett lábbal megáll, válla magasságában oldalra kitérve a két kezét – egyikben a butykossal. A két kitért kéz végén a tenyerek áldást osztó és fogadó lágyssággal tárulkoznak – az egyik áldást osztó és fogadó tenyérben szelíden ott billeg a butykos is. Az áldás pár taktusnyi kitartása után lenyeli a bort. Az utána következő többi fohászkiadó is ugyanígy cselekszik. Az Ég alatt áldást osztó és fogadó alakok egymással valamilyen mértani rendet alkotva állnak.)

PÓRE (amit mond, azzal a már elkezdett csángó napköszöntő imát folytatja) Igyunk! Hogy aki a világot megfényesíti, adjon bár boldog munkálatokat, értelmes eszet.

ÁRKOK SÁRKÁNYA Igyunk! Hogy aki a világot megfényesíti, adjon bár okosságot, s hozzá még minden jóra menendő fényeket.

KECE Köszönjük az élet borát. Erőnek erejét add vele át!

ÁRKOK SÁRKÁNYA De átadom én még nektek az arany dióhéjat is, s vele az árkok mélyének morajlását. (A tarisznyájába nyúl, s átad két szem diót a két bolygó lidércnek.)

(Megjelennek a színpadon Tündér Ilona tündéri bandériumának muzikusai, s eljátsszák az árkok morajlását, hogy velük is csak az szóljon, ami az arany dióhéjból is szólhat.)

16. jelenet

(Két forrásban kell megmártóznod)

(Az árkok morajlásának zenéjére érkeznek vissza a lidérccek a kövek szorításával a Föld fogságába ejtett két garabonciáshoz. Kece kezében ott van az élet borának butykosa.)

KECE Igyatok hát. (Átnyújtja a butykost a kövek omladékában megálló két garabonciásnak, s ők szépen meg is húzzák. Az élet borának erejével eltelve a jelenetsor közben lassan széttaszítják maguk körül a köveket, s kitérnek a szorításból. A mozdulataik nem hevesek, hanem inkább méltóságteljesen kimértek. Ahogy Kece megszólal, a beszéd idejére elhallgat a tündéri muzika, de aztán újra nekilódulnak a hangok. A kiszabadulás pillanatáig ez folyton így lesz minden megszólalásnál.)

GUBANCOS Hol voltam, hol nem voltam.

GÖNCÖS Hogy higgyem is, ne csak lássam.

GUBANCOS Hogy tegyem is, ne csak várjam.

KECE Ereje kerülvén.

PÓRE Ereje fogyván.

KECE Ereje terülvén.

GÖNCÖS Terülök én a téres tér minden szegről-végről előakadó szegletén.

GUBANCOS Terülök én az aranyos szegelet minden ízig-vérig rejtőző rejtekén.

(Kilépnek a kövek szorításából. Ahogy kiszabadítják magukat, a színpad előterébe mennek, s oldalra kitért karjukkal áldást osztva és fogadva darab időre megállnak. Kinyílik előttük az Árkok Földjének minden hét világ ellen bujdosó útja. Gubancos bele-

nyúl a hét világot rejtő tarisznyájába, s előhúzza az aranypálcát, amelyet Földneheze adott neki. Hármat-hármat suhant vele a négy anyaszélnek, s látja is erre, hogy az egyik oszlopra már fel is ugrik az Arany Kakastaréj. A másik oszlopon megjelenik Pilla.)

ARANY KAKASTARÉJ Hát én immár itt vagyok, de ha én ott vagyok, minden nappal eltelik egy nap.

GUBANCOS Nem addig van az, aranyom, kakasom, taréjom.

ARANY KAKASTARÉJ Hát meddig van az, göncöm, gubancom, garaboncom?

GÖNCÖS Hát csak addig, amíg világ a világ, de egy nappal még azon is túl.

ARANY KAKASTARÉJ De egy nappal mi már azon is túl vagyunk, hogy foglyul ejtett titeket a Földanya, hogy ebben a várakozásban még kiteljen az árkok mélyének morajlása is rajtunk.

GUBANCOS Ha az Árkok Földjét érteni akarod, egyszer az árkok mélyének sötétségébe is bele kell zuhannod.

PÓRE Ha az aranydió suttog neked, máris a mélybe szakadsz, s máris suttogni kezd körülötted a szél. (Az a pár mondat, amelyet most mond, Csuang-ce művének szövegéből – A Virágzó Délvidék Igaz Könyve, II/1. –, a Föld Zenéjének előtörését körbeíró passzusokból zendül fel a színpadon.) Ami suttog, az aztán suhog. Ami suhog, az aztán üvölt. Ami üvölt, az aztán fújtat. A szél fújásából végül zene támad, aztán már egyre csak azt hallgathatjuk.

ARANY KAKASTARÉJ Így van. Hiszen bár ahhoz, hogy a tiéd legyen a Föld zenéje, előbb-utóbb két forrásban kell megmártóznod egy-

szerre. Úgy, hogy beléd áradjon a Föld árkainak morajlása. S úgy, hogy beléd áradjon a tündérek gyémántpalotájának csengése.

GUBANCOS Akkor most már a tündérek gyémántpalotája legyen a kövek táltos álmának menedéke?

ARANY KAKASTARÉJ Igen. De magadat onnan egyszer még te is kimentheted.

GUBANCOS De ahogy magamat kimentem, azzal a tojáshejban ringó vendégség ünnepét is megünnepelem. Azzal még az Ég és a Föld menyegzőjének lakodalmát is meglakom. Hiszen bár ha már egyszer menyegzőt ülünk, akkor lakodalmat lakunk, üstöt főzünk, s hozzá még bizony teknőre is találunk.

ARANY KAKASTARÉJ Ha te teknőre találasz, akkor egy tündért bárholnan előtalálasz.

GUBANCOS Felőlem ugyan te is találva találhatsz. Hiszen bár csak arra várok, hogy nyíljon meg a Föld. Hogy ha gyepet szántok, azon is csak gyöngyöt vessek. S ha már hajtom az ágát, akkor szedjem is a virágját. Hadd vessek gyöngyöt belé. Hadd szántsak árkaiba. Hadd fejtsek álmod rajta.

PILLA Az én álmodat vajon megfejténéd-e?

GUBANCOS Én ugyan nem, amíg rajtam meg nem történik.

PILLA Hogyan történhetnél te meg rajtam, göncöm, gubancom, garaboncom?

GUBANCOS Talán éppen a virágot lépő táltoslány világnak virágát kijáró táncával, tündérem, rózsám, virágom. Vagy ha az nem elég, Tündér Ilona Ég és Föld között lebegő ágyának viráglajtórjára is feltessékellek, de még fel is segítelek, tündérem, rózsám, zendülő falú gyémántpalotám.

PILLA És én mi jót tehetnék veled, ha a jóra éppen nem lennék rest?

GUBANCOS Hagynád, hogy én neked egyre csak nyitlatlanul nyíljak. S ha ezt hagynád, annak útjába se állnál, hogy kiolvasd belőlem, hogy menjek fel. S akkor bizony ezzel te is szépen felsegítenél engem a magas égbe. S addigra én már tudnám, mit tesz az, hogy felmenjek, s a hét magas égnek tisztelkedjek. Hiszen ha így mész fel, mámor, mágia és magasság vár. Ha így jössz le, tisztelet, tartás és teremtés vár. Hogy legyen erőd újra felmenni, s a hét magas égnek tisztelkedni, s előtte még a bűvös fekete könyvet újra és újra kinyitni.

PILLA Ha nyitlatlanul nyílsz, én bátran kinyitlak. Hogy ha én moccanatlanul moccanok, te is bátran megoldíthass.

GUBANCOS Ha én veled meglódulok, azzal a táltos nyargalással rögtön a kövek álmába szakadok.

PILLA Tudom. De azzal a szakadékkal rögtön át is jutsz Lételenország magányán.

GUBANCOS Ha ennyi mindent tudsz, mit tudsz hát ezen túl egyáltalán?

PILLA Én csak annyit, hogy akár az életem árán is összerakom az összeomló köveket. És te mit tudsz?

GUBANCOS Én csak annyit, hogy akár az életem árán is lelket fújok beléjük.

PILLA A kövek táltos álma vezessen hozzám. A táltos szakadatlan nyargalása vezessen át hozzám.

GUBANCOS Ha kívánós vagy, akkor kívánjunk.

PILLA A felhők már napok óta csak úgy remegnek végig az égen, ahogy a víz tükre borzong meg a szélben.

GUBANCOS Ha földi halandó lennék, most meg akarnálak rabolni.

PILLA Ha földi halandó lennék, most meg akarnálak próbálni. Gyere, amikor jöhetsz.

GUBANCOS Megyek bizony, hiszen aki a világot megfényesíti, adott bár okosságot, s hozzá még minden jóra menendő fényeket.

17. jelenet

(A kövek táltos álma)

(Az Ég Köveinek követei most nem az utazó lélek lelkesedésével, hanem szapora bandukolással járvák meg az utat a tündérek gyémántpalotája felé. Egyre közelednek.)

GÖNCÖS Árkok Földjének morajlása benned, tündér gyémántpalotája előtted, köd előtted, köd utánad. Mi kellhet még?

GUBANCOS A palota csengése kellhet még. A Föld Zenéje kellhet még. Az Ég Zenéjét kereshetem még.

GÖNCÖS Merre keresnéd az utat, ha éppen az út is keresne téged?

GUBANCOS Én csak arra, amerre úgy mehetek, mint a szél. Amerre úgy mehetek, mint a gondolat.

GÖNCÖS De csak úgy ám, hogy se tebenned, se énbennem kár ne essék.

GUBANCOS De bizony ám, hogy úgy. Táltos nyargalással. A kövek gördülésének elszántságával. Az álomból felriadó kövek jég borította álmának minden rianásával.

ARANY KAKASTARÉJ Van ám a tarrisznyátokban ajándék éppen elég. Akad a szolgálatotokra egy minden udvarba benyerítő paripa is, hogy több se kelljen még.

GUBANCOS Magam se gondoltam volna másképp. Ez a táncoló felhők üzenete. Ez a gyémántok ragyogása. Ez a gördülő kövek útja.

Ez a tanúságtétel érdeme. Hogy eljuthass odáig, ahol már csak a kiteljesedés számít. Ahol már csak az elemelkedés számít. Ahol már csak a szétáradás számít, s ahol már minden más csak pusztaság lehet. A pusztaság szó pedig csakis a pusztaságba vágyik, ahol aztán maga is lecsupaszodik. *(Elővesz a tarisznyájából egy táltosdobot, s pusztasággal kezdi rajta. Nem nagyot üt a dob, hanem eleinte csak a dob lelkét keresve rebben néhányat az ujján rajta. Később is csak úgy üti ki a ritmusokat, hogy nem ereje teljével üt, hanem léleknek áradásával áramlik minden mozdulata.)*

PÓRE Magam is csak a pusztaságba vágyom, ahol minden más szóval minden más szó helyett is csak mezítelenre csupaszodom. *(A beszéde inkantációba megy át – az általa, s később a többiek által elmondott sorok Weöres Sándor Dob és tánc című verséből áramlanak át a színpadra. A verssorok most az átlagosnál is markánsabb kíséretet kapnak a Dobbal Dobrokoló játékaival.)* Ahogy éppen csupasz lehet a lombban a kő.

KECE *(átveszi Gubancostól a dob, s néhányat ő is üt rajta. Aztán továbbadja a többieknek, hogy az ő szavaikhoz is jó legyen a dobrokolás kíséretnek)* A csönd köve.

GUBANCOS Kövön fény csöndje.

GÖNCÖS Kőben csönd, béke.

KECE Kő békéje, béke köve lombban.

PÓRE Csönd, fényes béke.

ARANY KAKASTARÉJ Kő, lombban fény.

(Bejönnek a tündéri muzsikuskok, ők is játszani kezdenek. Átvéve azt a ritmust, amelyet a legutoljára ütöttek ki a táltosdobon.)

ELSŐ TÜNDÉRI MUZSIKUS Szél, víz, föld.

MÁSODIK TÜNDÉRI MUZSIKUS Kis patak irama.

HARMADIK TÜNDÉRI MUZSIKUS Fény halmái.

ELSŐ TÜNDÉRI MUZSIKUS Föld keblei.

MÁSODIK TÜNDÉRI MUZSIKUS Kút karjai.

HARMADIK TÜNDÉRI MUZSIKUS Kő lábai.

ELSŐ TÜNDÉRI MUZSIKUS Víztüdejű szél.

MÁSODIK TÜNDÉRI MUZSIKUS Lombtorkú csönd.

HARMADIK TÜNDÉRI MUZSIKUS Fűruhájú fény.

GUBANCOS Kőarcú béke.

(Az utolsó megszólalás idejére visszakérül a dob Gubancoshoz, aki leveszi az övéről a báb, s ráülteti a dobra. Elindul a párbeszéd a táltos vitéz és a táltos paripa között. Amikor Gubancos a táltos vitéz, akkor a saját hangján szólal meg. Amikor a dob, akkor a dob ültetésénél szólal meg. Amikor a dob ültetésénél szólal meg, a hangját eltorzítja a vokóder.)

GUBANCOS *(a dob, megülő báb helyett beszél. Olyan a hangja, mint a víz bugyborékolása)* Mit parancsolsz, édes gazdám? Úgy menjünk, mint a szélvész, vagy úgy, mint a gondolat?

GUBANCOS *(saját hangján szól)* Csakis úgy menjünk, édes lovam, hogy se te benned, se én bennem kár ne essék, de az Úr Tátongása azért velem még megessék.

GUBANCOS *(a báb megszólalását imitálja. Bugyborékol a hangjában a víz)* Ha tátongó ürt akarsz látni, akkor bizony az üveghegy tetejéig kell elérni, de még azon is túl kell jutni. De egyet se búsulj, tudom is arra a járást, s hozzá

még a gyémántszegecs patkóm is bírja az üveghegy oldalán a kapaszzkodást.

GUBANCOS *(amit mond, azzal Mirkó királyfi csillagjáró utazását idézi)*

Nyisd ki a szemed, édes gazdám, mit látsz?

GUBANCOS Látok egy éktelen magas üveghegyet. Olyan meredek, mint a ház oldala, s a teteje az eget veri.

GUBANCOS Ez volt hát az ég magassága.

GUBANCOS Nyisd ki a szemed, édes gazdám, mit látsz?

GUBANCOS Látok magam alatt valami feketeséget, akkorát, mint egy jó nagy tál.

GUBANCOS Ez volt hát a föld kerekége.

GUBANCOS Nyisd ki a szemed, édes gazdám, mit látsz?

GUBANCOS Látok egy véges-végtelen hosszú üvegösvényt, s innét is túl mély ürességet.

GUBANCOS Ez volt hát Lételenország üressége.

GUBANCOS Nyisd ki a szemed, édes gazdám, mit látsz?

GUBANCOS Hátrafelé foszló ürességet, magam előtt pedig olyan vastag sötétséget, hogy a kardot fel lehetne rá akasztani.

GUBANCOS Akkor vedd elő a tarisznyádból a kardodat, s akaszd fel a sűrű sötétségre. Ülj le a kardod alá, s hagyd, hogy a semmi ágán csüngő kard fölötted is meg-megforduljon néha, hogy ezzel is csak a háborítatlanságot vigyázza. Aztán a sűrű sötétségből a foszladozó ürbe nézve tárulj csak bele a Világ Ürességébe.

GUBANCOS Világ Ürességében járok, gyémántutat találok. S hozzá kis patak iramából valamit találok. S hozzá fény halmaiból is valamit

találok. S hozzá föld kebleiből, kút karjaiból, kő lábaiból is valamit találok.

GÖNCÖS Hol járnál, ha éppen erre járnál?

GUBANCOS Tündér gyémántpalotájánál.

(Ahogy ezt kimondja, Pilla bejön a színpad közepére, hogy jelezze, most már ő a vendéglátó. Hogy most már a gyémántpalotában nyílik meg a hetvenhét szobán minden ajtó. A színpad fölött ledfalakon gyémántok képei sorjáznak. Egy-egy villanás erejéig feltűnhet valamelyik Pink Floyd-koncert színpadképe is, amikor a banda éppen a Syd Barrett tiszteletére írt Shine On You Crazy Diamond című számot játssza.)

PILLA A felhők már napok óta csak úgy remegnek végig az égen, ahogy a víz tükre borzong meg a szélben.

GUBANCOS Előbb tetejetlen fa ágáról szakadtam, aztán az Ég Köveinek követeként a világ ürességébe táruultam. Akarod-e, hogy kitanítsalak Bruncik királyfi próbájára?

PILLA Előbb tetejetlen fa ágáról szakadtam, aztán a felhők örömeire egyre csak moccanatlanul moccantam. Akarod-e, hogy megtanítsalak a Szegfűhajú Jánost magához csalogató szépasszony tudására?

GUBANCOS Akarom, hogy megtörténjen a darabokra szaggattatás tudása rajtam.

PILLA Akarom, hogy a zuhanás szédülete legyen a rajtam elsőként szépen átfutó roham.

GUBANCOS Ez volna a dolgunk egymással? A tudásunk megosztása?

PILLA Ez az első állomás. Ebből hullámszórog elő a tojásbéja útja. A végeérhetetlen ringatózás.

GUBANCOS Végeérhetetlen?

PILLA Nem reménytelen, hogy végeérhetetlen. Akarod, hogy az legyen?

GUBANCOS Nem tudom, hogy mit akarjak. *(Mond még valamit, de amit most mond, az már Hamvas Béla Magyar Hüperionjából árad felé. Annak is az első kötetéből. Annak is a hatodik leveléből.)* De azt tudom, hogy soha ilyen szép, soha ilyen nagy, mint most, ma, itt, nem lesz, s nem is lehet többé, történjék bármi.

PILLA Akkor történjék bármi.

GUBANCOS De csak zuhanvást. Ahogy Bruncik tudja.

PILLA De csak szaggatottan. Ahogy a Szegfűhajú Jánost a tenger mélyére hívó szépasszony tudja.

GUBANCOS Ha már ennek meg kell történni, ugyan tessék, de csak meg ne essék.

PILLA Holott ugyan esendővé téged éppen a zuhanás tesz.

GUBANCOS Mutatom az utat. Mondom a tudásomat.

PILLA Zuhanvást?

GUBANCOS Zuhanvást. Tudd meg hát: a zuhanás tudása annyit tesz, hogy nem kell félned attól, hogy a mélybe szakadsz. Hogy megnyílik alattad a föld. Hogy szétfolyanak előtted a távlatok. Hogy egyre gyorsulva szakadsz el mindentől, amelyet addig fogva tartott. Látod magad előtt Bruncikot?

PILLA Látom.

GUBANCOS Akkor képzeld el, amint éppen rúg egyet alatta a hatlábú paripa. Amint éppen kifordul a táltos nyergéből, hogy a hét ég magasából a mélybe szédüljön, s egyre szédítőbb iramban zuhanjon. Tudod, hogy mit érezhet zuhanás közben?

PILLA Most megtanulom.

GUBANCOS Semmilyen félelmet nem érez. De ez csak a kezdet. Aztán semmilyen irányt nem érez. Hogy a mélybe ezzel is csak úgy szakadjon, mintha akár emelkedne. Szintén szédítő gyorsasággal. Éppen csak egy észvesztő iramlással. Ahol már nincsen fent és nincsen lent, csak a test meglódulása van. Tudod, mit jelenthet ilyenkor meglódulni?

PILLA Most megtanulom.

GUBANCOS Csak annyit, hogy levet a hátáról a táltos paripád, hogy zuhanvást ragadjon magával a téres tér, ahogy te is csak magaddal cibáld a fellegeket. De közben a táltos is veled együtt hasítja a levegőet. Úgy maradtál hát magadra a zuhanás közben, hogy nem vagy egyedül. Ilyen az, amikor meglóduztál, de közben egy táltos lovat is magad mellett tudhattál. Ilyen az, amikor szelet vetettél, de vihart arattál.

PILLA De ha nem félsz, akkor mit érzel?

GUBANCOS Mámort. Annak mámorát, hogy most már minden megtörténhet. Hogy te magad vagy a lendület, s a lendület éppen belőled fakad. S hogy ez csakis odáig juttat, ahol a föld alattad mélységes mélyen megnyílhat.

PILLA Zuhanni annyit tesz, hogy már azt várod: nyíljon meg alattad a föld?

GUBANCOS Igen. De csakis úgy, hogy a jó éppen a jónak forrása legyen. Hogy ha gyepet szántok, azon is csak gyöngyöt vessek. S ha már hajtom az ágát, akkor szedjem is a virágát.

PILLA Hadd vessek gyöngyöt belé!

GUBANCOS Hadd szántsak árkaiba!

PILLA Hadd fejtsek álmod rajta!

GUBANCOS De az az álom most már ne Brunciké, hanem Szegfűhajú Jánosé legyen.

PILLA Jó. Ha így kell lennie, akkor így legyen. Tudd meg hát: a szétszaggatás kiállításának tudása annyit tesz, nem kell félned attól, hogy darabokra szakadsz. Hogy varázssal ékes kezek cafatokra tépnek. Hogy a nemlét ürességébe tárulsz, mert éppen szétszórattatott a tested. Hogy olyan sűrű a sötétség körülötted, hogy abban se életed, se halálad, de még a haló porodat sem találod. Látod magad előtt a darabokra szaggatott Szegfűhajú Jánost?

PILLA Látom. De még a szépaszonyt is látom, aki Jánost az özvegy édesanyjától elédesgette, s aztán a nemlétbe tépve őt három napig úgy hagyta, hogy nem volt neki együtt semmilyen csontja-bontja, íze és porcikája. S látom, hogy amint letelt a nap, a gyerek szanaszét hányt minden darabkáját csudaírekkel kenegette, hogy hétszerte szebb legyen a táltosok ivadéka, mint annakelőtte.

GUBANCOS Magadra ismersz a szépasszonyban?

PILLA Nincs más választásom. *(Az általa elmondott sorok Weöres Sándor A tündér című verséből áramlanak át a színpadra.)* Nekem is csak két csiga őrzi az álmom, ha elszunnyadok az ág sűrűjében. Nekem is hajnali ködfal a váram. Nekem is csak békahadak fuvoláznak, ha a sáskahadak már javában hegedülnek.

GUBANCOS Tudod, hogy mit érezhet Szegfűhajú János, amikor három napon át darabokra tépve hever?

PILLA Én még azt is tudom, hogy mit érezhet ezenközben a szépasszony, aki Jánost széttépte.

GUBANCOS De én akkor ezt most megtanulom ám tőled.

PILLA Ha tanulsz, azt tanuld, hogy a hétvilág rendje bizony az, hogy ha a tested szétszaggattatod, ha a lelked felhasítottatod, ha a szellemedet magával meghasonlani kéred, magaddal akkor is éppen úgy összeilleszkedhess, hogy darabokban is csak szépen illeszkedj oda, ahova máskülönben is szépen beillesz.

GUBANCOS De ha nem féled a megszaggatást, akkor mit érzel?

PILLA Mámort. Annak mámorát, hogy most már minden megtörténhet. Hogy te magad vagy a teltség az ürességben. S hogy te üresedsz ki minden kiteljesedésben. S ha megesis veled az űr minden tátongása, akkor már bele is tárulhatsz a világ ürességébe. S ahogy abban a tárva tárulkozásban tárva-nyitva is csak nyitlatlanul nyílsz, már bele is nézhetsz a világ mélységébe. S abból a mélységből szökhetsz el aztán minden magasságba.

GUBANCOS Ahogy egyet ugrok és kettőt szökök?

PILLA De úgy ám! Ahogy kettőt szökve suhanhatsz a fellegek között. Hogy ott legyél, ahol már a tündérek moccanatlan moccanása a mindenség leheletének tánca.

GUBANCOS Ahogy egyet ugrok és kettőt szökök?

PILLA De úgy ám. Ahogy kettőt szökve suhanhatsz a fellegek között. Hogy ott legyél, ahol már a tündérek moccanatlan moccanása a mindenség leheletének tánca. Hogy onnét ugorj aztán a Holdba, a Holdból meg a Napba, a Napból meg a Fiastyúkba.

GUBANCOS Ha egyet ugrok, kettőt szökök, azzal már a gyémántpaltótad hetvenhetedik szobájáig is elmerészkedem?

PILLA Hagyd magad megszaggatni, s azzal az egész palota a tiéd lehet.

GUBANCOS Hiszen bár elég lenne nekem a falainak csengése, ha azt gyémántdió héjába zárnád.

PILLA Nincs választásod. Mindenes-től kapod a falak csengését. Ott lesz abban a csengésben a tün-dérek gyémántpalotájának minden felbolydulása. Ott leszek abban a csengésben magam is, a magam minden felbolydulásával együtt is. Hogy a Föld Zenéjének útján velem még az Ég Zenéjét is megtalálhasd. Hogy azzal a lendülettel aztán megtáltosodjanak a kövek, amikor kap-va kapnak rajtuk a szájak. Hogy a fogak kerítésén is átszökkenjenek, de a nyelvek fürdőjében is elmár-tózzanak, s hozzá még a sóhajok fuvallatában is megsodortassanak a kövek, ha éppen születőfélben volnának, s már csak a világgá kiál-tásukra várnának.

GUBANCOS A sokasodás útja is csak az, hogy sós kútba teszlek. Aztán onnan is kiveszlek. Hogy kerék alá teszlek. Aztán onnan is kiveszlek.

PILLA A sokasodás útja is csak az, hogy darabokra téplek. De a hos-

szú út porából neked is köpönye-get veszek. Aztán búval is bánattal kizsinórozatom. Még a sűrű kön-nyeimmal is kigomboztattatom.

GUBANCOS Nem hiszem el, hogy egy erdei álomtündér valaha is sírni tudna, ha már egyszer ő vol-na az, aki szárnyat ígéz a repülni vágyó malacra. Nem fog neked fájni, amit velem teszel. A tün-déri gyermekeinkkel és az óriá-sokkal vetélkedő csemetéinkkel ugyan te be nem érheted, s aztán már a belőlünk vétetett táltos kö-vek gyarapodása sem lehet elég neked.

PILLA Hiszen bár elfújja a jó szél a hosszú útnak porát. S vele az én szívem minden maradék búját.

GUBANCOS De ha meg nem becsülöd, hamar búját vallod.

PILLA De ha meg nem vallod, hiába becsülöd.

GUBANCOS Most mit vallanál meg nekem ebből?

PILLA Azt, hogy most a kezedbe adom a gyémántpalcádat. Hogy kiteljesedjen rajtunk a varázslat. Bármilyen vár is ránk, előbb ez lesz a mi utunk.

Az *Üsse kő* eredetileg egy regénytrilógia első darabja, amely a 2012-es könyvhétre jelent meg a Napkút Kiadó gondozásában. A *Kő Misztériuma* összefoglaló nevet is viselő trilógia másik két darabja a *Három a kő* és a *Gördül a kő* című kötet lesz. A regények mindegyikéből készül egy színpadi adaptáció is – az *Üsse kő* drámaadaptációja a 2012-es karácsonyi könyvvásárra jelenik meg, szintén a Napkút Kiadónál. Jelen szövegközlés az *Üsse kő* című regény adaptációjaként elkészült dráma 22 jelenetből álló első felvonásának első 17 jelenetét tartalmazza. Az *Üsse kő* című regény – s vele együtt az *Üsse kő* című dráma – blogoldala: www.usseko.blog.hu. Az *Üsse kő* Facebook-profilja: www.facebook.com/usseko.